

ВІСНИК THE HERALD

- VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

Спільно - політичний місячник

З М І С Т

Людмила Мойсєва — Їх було чотири, як чотири було євангелісти	1
Р. Володимир — Люди із кричі	3
Д-р Михайло Кущнір — Шлях до правдивого гуманізму	4
В. Барка — Діяма і творча думка	9
Д-р Петро Мірчук — Соціалізм в сліпому куті	14
Леонід Полтава — Лайка, видана 10-тисячним накладом	17
Петро Кізко — Про що кажуть карикатури „Перця”	20
*** — На допиті	21
М. Карпович-Дубиняк — Москва готується до нападу	23
П. Терещук — Як загинув митрополит Олексій Громад- ський	26
Д-р П. Мірчук — Принципіалізм і мужність	28
З нашого життя — Клівленд проти злочинів Москви — Амстердам в поклоні героям	31
Рецензії — Повість про Марка Вовчка	32

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ

КОЛЯДА НА ВИЗВОЛЬНИЙ ФОНД 1962

(Продовження з попереднього числа)

ВІДДІЛ ООЧСУ ЧІКАГО-ПВНІЧ

- По \$1.00: І. Д., А. Дячук, І. Харко, Микитин.
Листа ч. 217. Збірщик Петро Д.
- По \$20.00: Г. Юніят, П. Деркач.
- По \$10.00: Д-р М. Харкевич, „Поленез Клюб“, В. Левицький, Б. Лесюк, Т. Шпікула.
- По \$5.00: В. Яворський, М. Гальчишак, С. Дедьо, П. Варан, Д. Заболотний, М. Вебер.
- По \$2.00: М. Бобко, С. Іванків, М. Дурбак.
- По \$1.00: С. Сенчітський, С. Ватраль.
Листа ч. 218. Збірщик Андрій Грабас.
- По \$5.00: Микола Сливка, Ів. Михальцевич, Ів. Максимчук, В. Бардигула, В. Стефурак, Н. Сабодашка, Павликович, Тельвак, К. Гриневич, Г. Гаргай, С. Микуляк, М. Ванкевич, Т. Федорович, Іл. Юрійчук, І. Чава, В. Михайлишин, Стах В.
- По \$4.00 — П. Ворух.
- По \$3.00: Харкевич, М. П., І. Гавриненко, І. Гановський, Д. Фенчишин, С. Вігун, М. Максимів, В. Пеняга.
- По \$2.00: В. Павлюк, Драгенюк, В. Васюнець, В. Якубцяк, Р. Ваньчицький, Шкільник, В. Даниляк, Р. Маркевич, О. Чучман, Г. Хомяк, Григорій Паук.
- По \$1.00: О. Хамула, І. Крупка, П. Підляшецький, І. Фриз.
Листа ч. 219.
- По \$10.00 — Д. Гайдук.
- По \$5.00: Д. Ваблей, П. Семенів, В. Дуда, О. Горнічка.
- По \$3.00 — І. Гринів.
Листа ч. 220. Збірщик Андрій Грабас.
- По \$10.00: — Петро Гасюк.
- По \$5.00: П. Рарик, І. Дрозд, А. Лакотор, І. Дудич, Д. Костинюк, С. Слободян, М. Дудич.
- По \$4.00: В. Губаль, А. Прокошок.
- По \$3.00: М. Василенко, С. Томашевський.
- По \$2.00: М. Бабенко, М. Труш, М. Докторук, І. Ковальович, Ю. Мушинський, М. Сайс.
- По \$1.00: Ст. Мартин, С. Попович.
Листа ч. 221. Збірщик: Дижурна листа домівки 8-го Відділу ООЧСУ.
- По \$5.00: Леся Павлишин, Омелян Плешкевич, Василь Лаврів.
- По \$4.00 — Василь Струць.
Листа ч. 222. Збірщик Олекса Хіч.
- По \$10.00: Чорномаз, Р. Кобилецький, Ю. Куляс.
- По \$6.00 — Онишко.
- По \$5.00: Самиця, Нільченко, О. Хіч.
- По \$3.00: В. Я., Коловчеренко.
- По \$2.00: П. Кіцила, М. Козицький.
Листа ч. 223. Збірщик Іван Дудич.
- По \$5.00: Сірий, О. М., Савицький, Думович, Сверлак, Рипак.
- По \$4.00 — Чучук.
- По \$3.00: І. З., Сасик, Магур, д-р Дрощик, Педвеско, Нагіна.
- По \$2.00: П. Я., Верхола, Чучук, Хімяк, Балух, Харкевич, Смерч, Филипович, Куриляк, Петрушевський, (нечиткий).
- Листа ч. 224. Збірщик Василь Дмитраш.

- По \$10.00: С. Верес, В. Дмитраш, І. Дужанський.
- По \$5.00: Потапський, В. Кіналь, І. Нобула, М. Береза, В. Куяста, М. Гікавий, А. Карачевський, І. Шкодин, Д. Максим.
- По \$4.00 — М. Дикий.
- По \$3.00: О. Малаш, Гаврилук, Р. Андрухів, Г. Коваль, О. Сорока, О. Федоряк, А. Романовський, Шарбура, В. Гайдук, П. Стахів, В. Іванців.
- По \$2.00: Е. Рибак, Т. М., М. О.
- По \$1.00 — В. Лемчишин.
Листа ч. 225. Збірщик Василь Дмитраш.
- По \$5.00: А. Харкевич, Філь, П. К., Марчук, Козяк, Войнаровський, Шліхутка, В. Я., Коваль, Мосяк, Морко, Осика, Н. Н.
- По \$3.00: Попович, І. Г., М. В., Кулик, (нечиткий), В. Д., Бурдик, Пундяк, Крупа, Семчук, д-р Вайкович, Миськів, Люшняк.
- По \$2.00: М. Нейда, П. Г., М. С., Карпа, Кобилецький, Р. К., Т. П., Синчук, В., С. С., Рарий, нечитко.
- По \$1.00: Коцур, нечитко, Свободан, П. П., Назарук.
Листа ч. 226. Збірщик В. Дмитраш.
- По \$10.00: М. Сайс, д-р Городиловський, А. І.
- По \$5.00: Гараус, Посацький, д-р Фаріон, Ільський, Лаврів, Свят, Стадник, Юрків, Пуцак, Кохан, Леськів, Стеранчук.
- По \$4.00 — Пелишкевич.
- По \$3.00: Горин, Рибак, Бабій, Микитяк, Стецишин, Корній, Адамович, Л. А., Вілецька, Копчак.
- По \$2.00: Семанчук, М. З., Міке, Проців, Качур, Малий, А. Нечия, Галаман, В. А., Скоморне, Савчин, нечитко.
- По \$1.00: Петрушка, Стефанюк, Денека.
Листа ч. 227. Збірщик Ірина Запукляк.
- По \$10.00: П. Жибак, М. Свачій.
- По \$5.00: С. Скробач, В. Помірко, І. Михалик.
- По \$3.00: Р. Барановський, Петруняк, І. Лисейко, І. Захарків, П. Костів, Д. Лесюк, А. Лесишин, О. Чепіль.
- По \$2.00: П. Савка, Т. Онушканич, М. Андріївський, М. Душний.
- По \$1.00: І. Шевченко, І. Бурдаш.
Листа ч. 228. Збірщик Д. Дрогомирецький.
- По \$10.00 — Шелевич.
- По \$5.00: Воробець, Дрогомирецький, Щербак, Виговичі, П. Рибак, Войнаровський, Дрогомирецький, Панчуки, Турчин, Я. Рак, Іванчук, Вудчак, Вруский.
- По \$3.00: Гринів, Кизтяк, Головатий, Яцків, М. М., Зварич, В. Я., Наконечний, Голубець.
- По 2.00: Н. К., Боднар, Василук, Мулик, Андрушко, Галицький, Гриньків, Клим, Ппиталь.
- По \$1.00: Шевців, Павленко.
Листа ч. 229. Збірщик Григорій Косович.
- По \$10.00: І. Костелина, М. Коваль.
- По \$6.00 — Л. Боднар.
- По \$5.00: П. Фуртак, Т. Голяш, М. Крутиглова, Д. Білоус.
- По \$4.00 — Ю. Війтович.
Листа ч. 230. Збірщик Григорій Косович.
- По \$20.00 — В. Березецький.

ВІСНИК

В 20-ЛІТТЯ УПА

Людмила Мойсеева

ЇХ БУЛО ЧОТИРИ, ЯК ЧОТИРИ БУЛО ЄВАНГЕЛИСТИ...

„Завжди терновий вінець буде кращий, ніж
[царська корона;
Завжди величніша путь на Голготу, ніж
[хід тріумфальний” ...

Ці слова Лесі Українки взяли собі за гасло ті, кому поставлено величний пам'ятник у Елленвілі, на сумівській оселі.

Вільні серцем по волі своїй увінчалися терновими вінками, тямлючи вищу красу, ніж саме життя: красу служіння великій ідеї визволення Рідної Країни.

Їх було чотири: **Симон Петлюра, Євген Коновалець, Тарас Чупринка, Степан Бандера.**

Їхні нев'янучі діла блискучим смолоскипом світять у темряві нашої сучасности, їхні осуворені серця б'ються і з того світу великою любов'ю до непорочної Матері-Вітчизни, на жертовник якої вони склали все: життя своє і кров. Із святих могил у Парижі, Роттердамі, Білогорщі і Мюнхені — кличуть вони нас на велике діло — до боротьби з захланною Москвою. Не етнографія, не балет і хор, а відроджений воляцький дух, новітнє лицарство здійснять Мазепин і Шевченків заповіти: „же през шаблі масм права” і — „в своїй хаті своя правда і сила, і воля”.

Симон Петлюра — Головний Отаман — його блискавична поява на світанку революції 1917-го року, його шлях від журналізму до найвищого командного посту військового керівника революційних військ, його особисті прикмети, шляхетність, духовна краса примушували своїх і чужих до подиву, до признання. Це про нього один чужинець висловився, що такі люди вдавнину починали династії королів. Він був першим, що впав від кулі.

Дикун навів пістоль, щоб розстріляти ідею,
„Готичну, як буття, нестриману, як мить,
Щоб в суздальський хаос, в глуху Гіперборею,
Замкнуть і задушить наш неминучий Рим.
Наївний варваре, порфірородна кров
Це пурпур Цезаря на вічну хоругов!”

(Є. Маланюк)

Полковник **Євген Коновалець** — це той, що лише через злу гру долі не став українським Наполеоном. Воїн з фаху і покликання засновник і залізний керманіч однієї з найкращих формацій Соборної Української Армії, а потім ініціатор створення славетної Організації Українських Націоналістів:

„Він з тої раси, що карку не гне,
Глядить життю і смерті в очі сміло,
Що любить бій, що просто, грімко йде
На визначене їй судьбою діло!”

Генерал **Тарас Чупринка** — творець і довголітній Головний Командир УПА, легендарний полководець, що майже десять років очолював боротьбу в нелюдсько-важких умовах на Рідних Землях, де кожний день, вимагаючи нечуваних геройств, неймовірних жертв, приносив то гіркість поразки, то радість перемоги. Для всіх нас і чужих було загадкою, як вдалося йому так довго втриматися у відкритій боротьбі зі стократно-переважаючими силами ворога. Дійсність стала легендою і межі уяви та реальности стерлися...

Провідник **Степан Бандера** — йому судилося стати прапором ще за свого славного життя, виповненого вщерть героїкою і терпінням: підпільна діяльність проти трьох окупантів України, тюрми, польські і німецькі, смертний вирок

і досмертне ув'язнення, кипуча діяльність бойовика, революціонера, підпільника і провідника найбільш зненавидженої московсько-большевицькою владою і всесвітнім комунізмом, славної ОУН.

Їх було чотири.

Вони засвоїли собі слова Миколи Міхновського: „Ліпше вмерти в боротьбі, ніж жити, як покірний раб, не боронячись, цілюючи ноги того, хто визискує, хто глузує й погорджує, хто катує тебе”.

Їх було чотири, як чотири було євангелістів: св. Матей, св. Марко, св. Лука і св. Іван.

Пророк Єзекііль бачив у своєму видінні таємничі подоби жерувимів, як вони несли престіл Господній. Були це подоби людини-янгота, лева, тура і орла. Чи ж символами великих Чотирьох, що перед пам'ятником їхнім ми клонимо голови, не можуть бути ті самі видіння?!

Як часто чуємо про Симона Петлюру, як про людину надзвичайних внутрішніх прикмет, саме про людину лицарського і разом ніжного серця — отже чи не людина-янгот є символом його, а гербом — герб Києва, його міста — святий Архистратиг Михаїл.

Євген Коновалець — лицар без страху і догани, сталевий характер, чи ж не лев буде гербом йому, як і тій землі, з якої він вийшов, Землі Галицькій!

Тарас Чупринка — сам обрав собі ім'я Тура, цього найсильнішого володаря вільних колись безкраїх степів сонячної Таврії-України. Тур — безстрашний і впертий, він ніколи не поступався зі свого шляху...

Уродженець Західньої України, Роман Шухевич був найбільшим соборником нашого ча-

су. Він змінив своє ім'я на Тарас, бо так називався Шевченко; своє прізвище Шухевич змінив на Чупринка, бо так називався повстанець-поет Грицько Чупринка, що впав у бою з московським окупантом ще в 1921 році, а зброю не випустив з рук...

Степан Бандера — четвертий у ряді славних імен, так, як євангеліст Іван, якого святі отці Церкви величають Орлом, що злинув понад усе сотворене, вдивляючись орлиним оком у сонце відвічного Божого Слова, є найбільш зненавиджений і поборюваний всіма антихристиянськими темними силами. Орел — символ його. Він бо, Степан Бандера, так, як св. Іван, не лишив жадного сумніву, яку саме ідеологію він ісповідував, не знав жадних компромісів з інакомислячими, хай би вони були й українці: як св. Іван, відмовив темним силам, що кричали: „розпни, розпни!”, права називатися дітьми Божими: „Ви діти диявола, отця лжи”. Орел дав назву, став прапором для когорти відважних, що їм же ність числа.

Це ім'я Бандери стало в усіх на устах в советському пеклі, як символ нескорености, справедливости і запоруки перемоги. Це Бандері адресували невідомі советські вояки в'язанки зброї, скидаючи їх таємно в придорожні рови. Це бандерівці в далеких таборах смерти ставлять чоло ворогові, йдуть на танки, оголошують голодівки, допомагають одне одному і всім ув'язненим, пересилають листи до нас, української еміграції.

„Це початок борні, а не кінець” (Франко). Чи ж не здійснюється пророцтво Донцова: „Нарід, який раз засмакував п'яного повітря свободи про нього ніколи не забуде і в рабстві не лишиться... глибоко здорова нація „збуджена в огні” запалала таким полум'ям духового горіння, що відразу випередила свою добу, а жорстока дійсність, що запанувала по поразці, перетопила розслаблену XIX століттям українську душу на давній історичний метал”.

Мужнє покоління зродилось на нашій землі під реви гармат, щоб довершити діло, що почали вони — чотири найкращих. З їхнім прапором, на якому кривавими літерами палахкотить слово Україна, борітеся — поборете!

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.

Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York 3, N. Y.

СКЛАДАЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД!

КОМІТЕТ ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ ДВАДЦЯТЬЛІТТЯ УПА

Мгр. Євген Лозинський — голова, Микола Грицьковян — заступник голови, Євген Гановський — секретар, мгр. Іван Базарко — голова пресо-інформ. комісії, ред. Ігнат Білинський — голова комісії зовн. зв'язків, Іван Внник — голова орг.-програм. комісії, Михайло Фурда — голова фінансової комісії, інж. Микола' Семанишин — голова господарської комісії, Михайло Шашкевич — голова будівельної комісії, Володимир Будзак, інж. Анатоль Гончарів, ред. Вячеслав Давиденко, Іван Ділай, Лев Футала, Ярослав Кіцюк, Володимир Костик, інж. Богдан Кульчицький, Евстахій Несторук. Скульптор — Михайло Черешньовський.
Архітект — І. Заяць.

Р. Володимир

ЛЮДИ ІЗ КРИЦІ

Навколо м'якість,
у них лиця твердь,
де всіх страх в'ялить,
смішна їм смерть.
Як лев вночі,
вони встають,
їх ждуть сичі
й ворожа лютя.
Та не по славу,
а гнать ганьбу
і ворогу
сплатити кару —

вони в криваву
прямують путь...
Ступання мруть,
ліс знов заглух,
спить всякий дух...
Враз вибух! Гук!
Заграва...
А там — пітьма
припала
і тихо стало...
Втім, кроки чуть,
вони назад

СВІТОГЛЯДОВІ ПРОБЛЕМИ

Д-р Михайло Кушнір

ШЛЯХ ДО ПРАВДИВОГО ГУМАНІЗМУ

„...у наших часах більше, ніж будь-коли, таємницею сили злих людей є боязливність і слабкість людей добрих”.

Блаж. Пій Х.

Фільм „Monsieur Vincent” справив на мене глибоке враження. І хоч я бачив його мистецькі хиби, я сидів в часі сеансу під могутнім враженням, яке ще довго потім не сходило з пам'яті. Очевидно, враження скріплювала гарна гра П'єра Фресні, але основною причиною впливу, який цей фільм робить, є його — проблема: людська кривда й людина, яка кидається у вир боротьби проти тої кривди.

Оце сильне враження затемнювала одна рефлексія. Як відомо, фільм „Monsieur Vincent” випродуковано за гроші, зібрані вбогими французькими парохіями. Отже, християни потраплять заспокоїти всі потреби, навіть найбільш організаційно скомпліковані. Але чому накручено цей фільм щойно тепер, коли загроза комунізму звисає вже над цілим світом?

Порахунки з минулим

Ця думка приводить до ствердження, що християни занедбали зайнятися як слід суспільними справами. Такий висновок дає поштовх вийти із сучасності і глянути на пройдений шлях.

Занедбання в суспільних справах не є єдиним занедбанням, яке, на жаль, на нашому сумлінні. Хто ж не розуміє вже тепер, що на переломі середньовіччя і новітніх часів змінився шлях розвитку збірного людського життя? Справжні християни дозволили вирвати в себе ініціативу з рук. Людський світ влаштувався, розвивав науки, будував інституції, укладав системи, творив нові закони, але все те діялося не з безпосередньої ініціативи християн і не з їх безпосередньої думки все те набувало своїх форм. З їх боку, чотири минулі століття були у великій мірі „періодом спізненої ініціативи”.

Вживаю зумисне іменник „християни”, а не „християнство” чи „християнська Церква”, тому, щоб підкреслити, що члени цієї могутньої духовної єдності неповні стали на висоті науки, яка в тій єдності, з Божого Об'явлення,

заключена. Одним словом, християни, складаючися на велику, загальну Божу Церкву, недостаточо зрозуміли, що цілість людського життя є полем їх обов'язкової праці, і що вони, на деякий час і на деяких загонах того поля, дали собі вирвати з рук ініціативу.

Вони могли, щоправда, з гіркою сатисфакцією дивитися на те, як світ, віддаляючися від „теократичного середньовіччя”, щораз сильніше заточувався, як п'яна людина, яка затратила почуття рівноваги. Але ця сумнівна потіха не змінила факту, що в багатьох випадках не було християн у перших рядах людського походу, а часто тяглися вони в хвості справ. Але найгірше було те, що впарі з їх неприязністю, була неприязна і правда, яку вони посідають, отже був неприязний на площах будови той єдиний чинник, який дає гарантію, що споєна ним будова є дійсно корисною і тривкою.

Причиною цього не був в жадному разі брак вказівок і науки. Навпаки, Соборна Церква дала в суспільних справах виразні й достатні поучення. Об'явлена Правда є постійно існуючою, але вона є тільки Божою пропозицією у відношенні до людини. Щоб ця пропозиція здійснилась, вона мусить мати добровільну й окуплену зусиллям співпрацю людини. Вона може бути прийнята або відкинена. Це безсумнівне, що на полі суспільних справ вона зустрічалася впродовж новітніх часів із відсторонюванням християн, острахом і навіть байдужністю, деколи такою великою, що трагічні матеріалістичні суспільні реформатори наших днів осмілюються закидати Церкві брак суспільних зацікавлень, або прямо утотожнювати Церкву з інтересом кожночасної панівної верстви.

Такий стан речей спричинився до того, що важливі й далекойдучі суспільні справи розв'язувано без свідомої і формуючої волі християн. Бо, очевидно, в усіх новітніх процесах християни були приязні. Аджеж вся дотеперішня новітня історія розгорталася в певному сенсі, і досі розгортається, в межах християнського світу. Однак, у формуванні суспільних справ християни з власної вини брали участь більше як предмет, ніж підмет, дозволяючи особам, да-

тілочки мішанська верства, яка дуже скоро створила одну із найгостріших і найгірших, під оглядом форми, систему визиску тих, які заглипилися в нязу. Те саме бачимо в більшевницькій революції. Комуністи на всі лади відмінюють слово „народ“, але матеріяльну користь винесли з цієї революції тільки ті, які були найближче, і партійна бюрократія, менаджери державного капіталізму. Вони негайно створили замкнене коло, яке борониться новою, жорстокою системою улиску і терору.

„Філософичний камінь“ матеріялізму

Отже, постава аналіза історичних процесів в образі замкаючих себе, штурмованих і обороняючих себе груп, товстих, вигодуваних бригадів, які борються за кістку із хмарою голоніх кундців. Увесь комунізм стоїть на цій „геологічній“ історичній обсервації. З неї він починався і на ній скрутив свою голову. Він виходив із суцільної історії елемент протиставности інтересів, елемент боротьби, елемент ненависти нукіденних верств до верств замкнених. Людей, які зробили це відкриття, пронизало радісне осяяння тріомфу: оце „філософичний камінь“ історії, оце ключ, який відмикає замки всіх людських таємниць! Винахідники дуже ображались, коли хтонебудь намагався робити хоча б тілочки найменші поправки, що може це значить повне відкриття, але — гіпотеза, припущення. Ні, це не гіпотеза і не припущення, кажутъ вони, це — стигла, всеобіймаюча наука! Корона наук: діалектичний матеріялізм. Світом володіє боротьба-ненависть і перематгас той, хто сильніший.

Не раз мені спало на думку, що матеріялістів не дотонує і не засоромлює певна правда, яка міститься в кривині їхнього історичного бумеранга. Людейкі суцільства вихопилися з примітивного буття, в якому — як засада — переважали права сильнішого. Вони з трудом і самовідреченням укладали вищі форми столонків, шли вперед і доосконалювалися. З точки зору матеріялістів, це все діялося на те, щоб дець на цій дорозі втору натрапити на „корону наук“, діалектичний матеріялізм, і завернути знову назад до точки виходу. До вповні здійсненна комуністична візія світу була би нічим іншим, як технічно удосконаленою схемою суцільного примітивного буття, де переважа-

леким від християнства, робити трагічні експерименти.

Поступ, базований на боротьбі за — збудити А діявся в тих століттях справи, з точки суцільного зору, дійсно важливі й далекосяглі. Впродовж чотирьох минулих століть відбувалися два особливо важливі процеси: людина, щораз глибоше пізнаючи й опановуючи сили природи, конструювала щораз доконаліші машини, щоб продукувати щораз більші багатства.

Стан речей, який виник із цього могутнього розвитку, замість принести людині полєтшу, обернувся на її шкочу: непомірно зросли матеріяльні добра, але тілочки незначно піднявся загальний доброт. Сума випродукованих дібр опинилася в руках невеликих груп, а загальні спадали тілочки окрушини з того багатого столота. Водночас постава відрубна філософія, а враз із нею її практична система, суцільно-господарська філософія лібералізму, дуже поступова й гуманітарна, яка в суцтї речі є доктриною оборони наявного стану речей. Ця доктрина, принаймні у формі, яка закріпилася, є далекою від християнських засад, бо вона визнає засаду вільної при матеріяльних сил і переносить на суцільні людські стосунки Дарвінову теорію про право сильнішого.

З цієї точки зору, новітню історію можна уявляти, як штурмування герметично замкнених горішніх суцільних верств низами, як оборону і відбивання штурмів знизу. Користі з відкриття і винаходів спадатють у кипінню не-исленної горішньої верстви, яка задрісно їх береже від апетиту дошліх верств. А втім, непрямо голод і нукіда, які втворюють щораз зухваліший натиск. Цей натиск безупинно росте і кінєць-кінєць переломлює опір: герметично замкнена верства мусить відкритися і побільшитися на певну кілкість нових упривілеюваних. Але — тілочки на певну кілкість. Бо оскільки штурм шов під гаслом „рівного поділу для всіх“, в момент перемоги про це гасло забувається і дотори протискується тілочки та верства, яка є найближче. Протискується і відразу замкається.

Паста Французької революції були найбільш загальні, але в круті упривілеюваних ввійшла

ла (але не в абсолютній повноті, бо людина все ж таки вирвалася крізь її щілини) саме ця улюблена комуністичними матеріялістами гола боротьба за кістку, а опісля „безкласове” суспільство муравлів. Тріюмфально розголошувана „науковість” діалектичного матеріялізму не є жадним тріюмфом, а є одною з найбільших дурниць, які будь-коли людина вдумала. Науковість цього „відкриття” засновується на механічному перенесенні законів природи на людський світ.

Дійсність, зредукowana на цілу величину

Що б не белькотіла комуністична екзегеза, виправдуючи поминення в своєму викладі світу велетенських просторів духових справ, — людина з нормальними і зрівноваженими почуттями бачить відразу, що цей її „науковий” винахід відгинає найважливішу сферу фактів з такого однорідного явища, яким є людина. Тут dokonується дещо подібну операцію, яку ми dokonували б, наприклад, коли б у дійсній події — письменника, який сидить за писемним столом і пише поему, — викреслили мозок, очі, руки, а залишили тільки писемний стіл, папір і перо, яке випишує букви. Тоді були б перекреслені сенс, зрозумілість і правдивість явища. Не кажучи вже про те, що зовсім на місці було б тоді питання: як у такий спосіб написані на папері слова творять якийсь зміст?

Науковий матеріяліст не уступає, як тупий осел, перед жадними аргументами. Він вказує на свою інтерпретацію історії, на цикли замкнених і штурмованих груп, на сучасний момент цієї схеми і запитує, чи все те, що він каже, не є правдиве. Але що з того? По деяких методологічних корективах можна сказати, що їх обсервація є правдива. Річ тільки в тому, що явище, нею охоплене, не є єдиним складником істоти суспільних справ.

У прикладі з письменником, папір, перо і чорнило є теж найправдивіші. І є правдою, що вони поводяться теж антигуманістично, бо вони ставлять опір тому, хто пише, подібно, як британі і кунделі комуністичного образу боротьби клас. Хто ж заперечує, що папір існує і має свої властивості? Хто ж перечить, що суспільство не поводиться в певних випадках так, як описують комуністи? Це „відкриття”, яке від-

давна є нашим знанням, засновується на усвідомленні, що людська натура є скалічена, має нахил до злого і залишена сама не себе (цим обмежується діалектичний матеріялізм), обмежена сама собою, може дійсно творити нелюдські уклади. Папір, перо і чорнило, навіть на найгарнішому писемному столі, не створять самі поеми. Як же ж сама людина, тільки як матеріял, може створити властивий суспільний порядок?

Щоб поема могла постати, передусім мусить бути людина з творчим умом, уявою і волею, а поза тим та людина мусить мати особливий дар, який дозволяє розсипані по цілому словнику слова укладати в такий порядок, що становить поему. Щоб постала задовільна суспільна система, мусить існувати не тільки матеріяльна субстанція, з якої цей порядок має бути створений. Перше мусить існувати засада, її взір. Далі — людина, якій цей взір буде уявлений і об'явлений, людина, обдарована розумом і волею, яка, крім цього, має особливий дар творити з того всього органічну цілість. Суспільні справи, як і поема, можуть постати сенсовним способом тільки тоді, коли вони будуть полагоджувані при допомозі особливого Божого дару.

Виникає питання: чим є цей дар, цей талант у справах суспільного устрою?

Таким питанням ми ставимо себе на антиподи роздертя сучасного світу, на найдаліші протилежні віддалі. Даром, який єдино може створити корисну суспільну систему, є саме відворотність комуністичної тези. Не ненависть, а — любов! Любов як Ласка, дана людині, і любов як рід стосунку людини до Бога й до інших людей.

Кілька слів про любов

В останніх часах появилися численні твори, які розглядають причини поставання й занепаду цивілізацій, а в їх колі різних культурних систем. Ці книжки написали переважно вчені, які стояли здаля від християнства. Але вони, майже без винятку, приходять до спільних поглядів, коли йде про центральну проблему цивілізації і культури: там, де людина не виходить поза круг чинностей, що служать тільки для задоволення власних потреб, рівень суспільного життя триває на низькому цивілі-

супільних справах зростаючий стан покряв-тїєї хвилини, коли людина починає вклатати зусилля також у речі, які служать не тільки їй самій. Отже, тоді, коли у неї починає проявлятися безінтересовність, самовідречення — любов. Арнольд Тойні ставить тезу, що цивілізація росли географічно зовсім не так, де для їх розвитку існували сприятливі, немов само-чинні умовини, але там, де природа ставила людині опір, визволяючи в ній амбіцію вклатати зусилля в спільні і тяжкі діла. А Христофор Колумб каже прямо, що цивілізація тво-рить релігію, закладуючи навіть її форму.

Усе творче, що людина досі збудувала, поста-ло з любови, чи так відречення. Відреченням від егоїстичного бажання діяти тільки на влас-ну користь. Такі висновки робить вчений, по-служуючи виключно природним і приро-дним матеріалом. Дрікджамі, на яких росте цивілізація, є обмеження інстинкту боротьби за егоїстичні інтереси. Це твердження має і свою негативну сторінку, а саме, що — нава-ки — внаслідок розогидування до боротьби і до ненависти, а обмежування любови, — зроста-ня переходить в занепад і декаденцію.

Чим комунізм палять у своїх казанах?

Діалектичний матеріалізм ствердив, що в про-цесі штудмування позицій горішніх груп, їх ка-штудляції і поновного замикання — постає ган-цот надружень. Цієї впливом напору води рі-вень ріки підноситься. Постає велика, але слі-па сила. Залекжить від того, хто прийде її ви-зволити, чи кипіль вилить спадє на млини і роз-несе їх, чи — розумно скерована — буде схоп-лена в нурти, щоб порушувати механізми. Є глибокою трагедією людини, що останнє, най-більше зі знаних, накопичення роздратованих еусупільних сил, — було запряжене на службу зла. Увесь несамотивний зріст комунізму є на-слідком фальшивої дігнози і потивої сили еусупільного надруження.

Московський журналіст прихав до Парижу на комуністичну маніфестацію під час „контре-су миру“. Його репортаж був написаний з при-страстю і переконанням, особливо в тій части-ні, де він описував похід дітей з убогих кварта-лів в Парижу. Кшми рахтичні, бліді французь-кі діти й несли транспаренти з написом: „По-верніть нам наше дитинство!“ Справа на пер-ший погляд виявляється аж надто просто: ко-муністичні агенти позаянали дитячу бідноту, щоб своєю недоволю підтримала політичну про-граму комунізму, хоч нукжа французьких ді-тей є ще люксом у порівнянні з нукжою ді-тей у Советському Союзі. Однак, що з цієї слушної потіхи? З обективної точки зору — факт залишається фактом: мільйони дітей у

заціному шаді; цивілізація росте тоді і від тїєї хвилини, коли людина починає вклатати зусилля також у речі, які служать не тільки їй самій. Отже, тоді, коли у неї починає про-являтися безінтересовність, самовідречення — любов. Арнольд Тойні ставить тезу, що цивілізація росли географічно зовсім не так, де для їх розвитку існували сприятливі, немов само-чинні умовини, але там, де природа ставила людині опір, визволяючи в ній амбіцію вклатати зусилля в спільні і тяжкі діла. А Христофор Колумб каже прямо, що цивілізація тво-рить релігію, закладуючи навіть її форму.

Усе творче, що людина досі збудувала, поста-ло з любови, чи так відречення. Відреченням від егоїстичного бажання діяти тільки на влас-ну користь. Такі висновки робить вчений, по-служуючи виключно природним і приро-дним матеріалом. Дрікджамі, на яких росте цивілізація, є обмеження інстинкту боротьби за егоїстичні інтереси. Це твердження має і свою негативну сторінку, а саме, що — нава-ки — внаслідок розогидування до боротьби і до ненависти, а обмежування любови, — зроста-ня переходить в занепад і декаденцію.

Цей закон Богом вписаний в саму людську натру. Через Обявлення людина збагатилаь надприродною вартістю понять, про які тут мо-ва. Від хвилини приходу на світ Христа і за-снування Ним Церкви, увесь цей процес еусупільної творчости втрачає свою принадковість та неварзність і сповнюється змістом і вираз-ністю. Статюь відомими, а не тільки прочува-ними, зміст і форма інституції, які мають бути творені. Водночас людина повністю увідом-лює зміст тїєї сили, яка дозволяє як слід бу-дувати. Не є це вже неокреслене і тяжковлови-ме почуття відречення, але чітке, активне і сви-доме відчуття любови до Бога і людей. Статюь відомими напням і ціна еусупільної творчости людина.

Порядкування еусупільних справ останніх кількох століть відбувалося без чинної участи християн, яких відіхнули, чи пак, які дали себе відіхнути, залушені гамірною матерія-лістичною думкою. Сусупільна драма відбува-лася без безпосереднього чинного впливу хри-стіянства. Цей факт творить трагедію, сповне-ну нечувано злушеною і делалі густішою інтен-сивністю. Матеріальний поступ унаслідок в

багатих країнах є рахітичні, хворі, недоживлені.

Протягом чотирьох століть бундючно розпа-ношується по світі матеріалізм. Комунізм не є нічим іншим, як вдосконалена форма того, що народилося вже в добі Ренесансу. Християн можна обвинувачувати в грісі занедбання, в то-му, що вони дозволили, щоб такі важливі спра-ви полагоджував хтось інший. І тут саме це зерно прикрости при огляданні фільму „Monsieur Vincent”. Чому таких фільмів не було раніше?

Дорога найновішої історії встелена помилка-ми і гріхами, що їх зроджує гордість, а за нею ненависть. Комунізм взяв ті гріхи і з їх вели-кості почав будувати свою потворність. Чи над тими помилками та гріхами не могли бу-ли схилитися християни, очистити їх любов'ю і направити їх джерело, щоб вони стали до-бром? Чи конечно мусимо бути до того прине-волені Божим бичем?

А не можемо нарікати на брак можливості розпізнавати. Хто ж міг не розпізнати, дивля-чись на те, як розрослася техніка до титаніч-них розмірів, як продукція почала досягати катастрофічних границь надміру, як комуні-каційні засоби охопили світ в одну цілість, як впродовж століття людство збільшилося дво-кратно, як безупинно здовжується пересічний вік життя; як протягом кількох років десятки кольорових народів, досі німих і темних, вий-шло на міжнародну арену.

Але не тільки обсервації повинні були звер-нути увагу. Були прямі вказівки і перестороги. Існує наука Церкви з її двома основними нака-зами — любов'ю і справедливістю. В останньо-му десятилітті минулого століття вийшла енци-кліка „*Reverum Novarum*”, ясна і виразна. Пізні-ше були численні пригадки, нова енцикліка „*Quadragesimo Anno*”, сотки енунціяцій.

Облегшувано сумління окликом: „Чому ж Церква не дає програми?!” Бо це не є завдан-ням Церкви. Релігія дає засаду, Церква її ствер-джує, життьову форму мусить опрацювати са-ма людина. Одиниці і навіть цілі групи пори-валися на проби правильних розв'язань. Засно-вувано християнські суспільні рухи, організо-вано різні типи суспільно-економічних органі-зацій, написано багато чітких і відважних кни-жок, священники одягали робітничі комбінезони й ішли вдень до фабрик, а ввечора вбирали на

себе епітрахилі. Парохи на індиферентних і ви-студжених теренах замикалися у дошках від світу забитих селлах, ведучи боротьбу за душі, а живлячися картоплею.

Але все це були спорадичні зусилля, не до-сить численні, не досить загальні.

В християнському світі після гріха йде його відпущення, але також і покута. Перед христи-янами стоять тепер на суспільному відтинку дві справи: гостре і скоре звернення до суспіль-них проблем із правдою, яка є їм довірена, та відроблення занедбань в майбутньому. Веле-тенське завдання, здавалося б, понад людські сили. Однак, людина не виконуватиме це зав-дання сама.

Напрямок звороту

Ситуація ясна: суспільними, господарськими і політичними справами займалися кілька сто-літь передусім люди, опановані матеріалістич-ною думкою. Вони так тими справами займали-ся, що врешті витворився гострий запальний стан. Світ почав вибухати розрухами і револю-ціями. Не лікований, але тільки заліковуван-ий, бухнув він у 1914 році першою світовою війною, по двадцятьох роках загорівся ще біль-шою луною, а тепер кратери завогнень трем-тять знову надміром розтопленої ляви. **Всі ті війни — це продовження одного й того самого явища.** Назовні воно виявляється, як воєнні розгрівки, бо людський злочин жирує в таких каламутних ситуаціях, але в суті речі правди-вою причиною воєн є глибоке, провокаційно-яскраве захитання рівноваги в суспільних, гос-подарських і політичних стосунках. Це явище спричинює сучасний хаос. Видимо почалося з вибухом першої світової війни, а скінчиться тоді, коли промахи будуть направлені, коли буде створена нова суспільно-господарська і по-літична система.

Дотеперішня система, матеріалістична систе-ма, — є невідповідна для людини, бо людина не є тільки матерією. Ця система заснована на тому, що в ній наголошується, в системі суспіль-но-господарського лібералізму, не напрям і ціль, але техніка, спосіб ставлення справ у сві-ті. Господарський лібералізм, внаслідок якого виросла комуністична система, окреслив свою ціль дуже каламутно, як „змагання до люд-ського щастя”. Але в практиці система вияви-

В. Барка

ДІЯМАТ І ТВОРЧА ДУМКА

Вміщуючи закінчення статті Василя Барки на тему діалектичного матеріалізму, в якій він проявив глибоку ерудицію, розв'язуючи проблеми в оригінальному публіцистичному стилі, Редакція інформує, що з цілим рядом авторових думок вона не погоджується. Темі діалектичного матеріалізму, як основній зброї московського комуно-большевизму Редакція ще присвятить належну увагу в найближчих числах.

III

Свідомі пролетарі передових країн протиставилися спробі Маркса і його школи, озброєної діямамом, перетворити їх в людей без батьківщини.

В минулому столітті визначний письменник, що сам пережив трагедію втрати національної ла щось протилежне, бо вона була базована на „вільній грі сил”, на праві сильнішого, що мусліло дати крайню несправедливість.

Система, яка повинна прийти по ньому, му- сить мати передусім засадничу рису — на- пряму й цілі суспільного діяння. Напряму на лю- дську особу. Все, що діється в суспільних, гос- подарських та політичних справах, включно з механізмом самого здійснювання справ, му- сить діятися для добра людини, такої, як її окреслює релігія, підпорядкованої своєму Со- творителеві, обмеженої локальними наказами, існуючої на те, щоб вона могла розвивати пов- ноту своїх можливостей і прав. Опрацювання і введення цієї системи — велетенська праця, на цілі, мабуть, покоління. Цю працю може виконати тільки християнський світ, бо в тих справах, хоч іде в них про матеріальні явища, умовиною поводження є повернення релігій- ного погляду на всі вартості, отже й на матері- альні вартості.

Думаю, що ці речі треба часто і виразно по- торювати, щоб гноблені розпукою люди не обманювалися щодо способу ратунку. Щоб не обманювали себе і не оминали нагоди пригаду- вати іншим, можним цього світу, правдивого розпізнання ситуації: бомбою, вогним виря- дом і досконалою продукцією можна розбити комуністичну державу і сумарично вбити ціле політб'юро; але досі немає такої бомби, яка вбила б проблему, хібащо ця бомба розсадила б цілу земну кулю.

приналежності і знайшов нову вітчизну, зобра- зив особу без згаданої приналежності, як осо- бу примарну; подібно виглядав би чоловік, ко- ли при сонці не відкидає власної тіні.

Любов до вітчизни становить одну з найпре- красніших і найглибинніших прикмет людської душі і таку силу, з якою здійснюються взірцеві подвиги громадянства в світовій історії і ше- деври творчої культури.

Без цього почування, як також без почуван- ня релігійного, що через нього висвітлюється в людській душі найвищі і найсвятіші обдаро- вання її, ніби весняний цвіт на рослинах, — самі істоти людей знецінюються до подоби- зни якихсь півлюдків, близьких до тварини, бо вже ненабагато чим від неї відмінні.

То — перекотиполе, з психологічного погля- ду: не маючи ні віри, ні кореня і рідности в жадному ґрунті народного життя, передусім духовному, теряє і живі соки самого життя, обертаючися в висохлу личину з абстрагова- ним почуттям і мертвим серцем, для наповнен- ня якого зостається тільки біснувата злість.

То — подоб'я „морлоків”, здегенерованих і вкрай знеправлених, до рівня підземних „рабо- тяг”, приречених трудівників з Велсового ро- ману, страшного візійністю.

В російській літературі створено (в повісті Ф. Сологуба — „Мелкий бес”) образ сірого чорта: недотикомки. Підданими душами його призначені стати, згідно з діямамною схемою Маркса і Енгельса, пролетарі „всіх країн”.

Але вони виявилися мудрішими, ніж гадали плянувальники їхньої дегенерації і психічного оскотинення.

Пролетарі проганяли марксистських недоти- комок і йшли в огонь війни — захищати бать- ківщину від автократичного варварства XX сто- ліття, що спокусило свій власний пролетаріят, хитро зігравши на його патріотизмі.

І в СРСР вся законоправність діалектико- матеріалістичного вчення Маркса про безвіт- чизняність пролетарів була подіями життя за- перечена: через самих російських діяматчиків, що, в роки т. з. вітчизняної війни проти Гітле- ра, ходили в північні концтабори до найзавзя- тіших „клясових ворогів” і вербували їх на за-

хист їх „общей родини”, Росії. Єдиний зв'язок її виявився могутніший, ніж всі внутрішні поділи в суспільності, і дорожчий за всякі ідеальні схеми фундаторів марксизму.

Тоді махнули рукою на схему з діямату, хоч вона належить до найосновніших в доктрині Маркса і Енгельса.

Дозволили відкрити церкви і визнавати релігію, хоч її в діалектично-матеріалістичній теорії проголошено за „опіум” (Маркс: „Вступ до критики філософії права Гегеля”). Цей „опіум” пригодився як твереза і велика сила протиставлення жахові смерті і як світла сила освячення вірності своїй вітчизні, братам серед свого народу, — в той час, коли схема з діямату була мертвою вигадкою, невжиточною для порятунку країни.

Большевики знов одурили. Після війни почали переслідування вірних Церкви, всіх: православних, католиків, протестантів, особливо в Україні, довівши його до дикого гоніння в наші роки, з закриттям тисяч храмів.

Але, навіть при найчорнішому дикунстві переслідувачів, віра в народі зберігається.

В середині 1962 року, як свідчить відомий німецький пастор-богослов, довідавшись від одного з советських керівників, 65 відсотків населення в ССРСР — релігійні люди.

Народ, зокрема молодь, всіма своїми прошарками тягнеться до Церкви, як бджоли до вулика.

Але ухиляється від комуністичної доктрини. Навіть студенти, які одержують стипендії і мають партійні чи комсомольські квитки, намагаються уникати лекцій з діямату, вимордовуючи нудних.

Мертвоту діямату, повну відсутність в ньому всякої живої і творчої істини, відчували самі ж російські марксистки задовго до революції 1917 року.

Богданов, Луначарський і навіть „буровісник” Горький, разом з іншими розчарованими, почали, як тоді названо, „богобудівництво”. Від того Ленін казався і метався, як біс перед освяченим порогом; пхивкав і вгризався на своїх супутників, поки знов спокусив кількох своїм діалектичним чаромутієм.

Однак, декотрі видатні філософи відійшли від марксизму остаточно. Серед них були вчені з глибокою і творчою думкою, передусім

два професори: Бердяєв і Булгаков. Вони стали в еміграції першорядними релігійними мислителями.

Їх праці тепер широко відомі в культурному світі (тільки в ССРСР заборонені). Особливо визначилась праця Бердяєва: „Истоки и мысль русского коммунизма”, видана чужими мовами в 1937 році, а російською в 1955 році, в Парижі.

Згадавши про вибір Каутського і Кунова, першорядних марксистів, що зрештою, воліли мати справу навіть з позитивізмом, замісто мертвосхемної діяматчини, — Бердяєв відзначив: „якраз на антирелігійному фронті комуністи терплять найбільші поразки”.

Справді так! — бо тут мертвотна ідея діямату **брутально**, як декілька разів підкреслює автор, запроваджується проти ідеї вічно живої.

З подібною брутальністю переслідувалися і витіснялися також суто філософські ідеї, неспівзвучні для діалектичної матеріалістичності. Книги з тими ідеями цезали, а їх автори підпадали під „проробки”, аж поки сходили з арени ідеологічного життя.

Так було з творами старими і новими: наприклад, Сєверцова, Гредескула, Шпета й інших.

А вже цілком під ідеологічним „табу” в ССРСР перебувають твори проф. С. Булгакова, що, відійшовши на еміграцію, прийняв сан священника і в ньому прослужив до смерті.

Його праці менш відомі в широкому світі, ніж книги Бердяєва, однак, вони без порівняння глибші і складають, можливо, одну з найвидатніших вершин християнської філософії для новочасности, після П. Юркевича і В. Соловйова.

Бердяєв, як релігійний мислитель писав в стилі, близькому до модерних течій нерелігійної філософії. Його книги популярніші в читацькому світі, ніж писання Булгакова, цілковито, і в сфері і в змісті дослідження, філософа християнського, в ідеальному характері шукання і дослідження чистого, як срібло, духовного світла істини („Неопалима Купина”, „Ліствиця Якова”, „Друг Жениха”, „Утїшитель”, „Наречена Агнця”, „Апокаліпсис” та інші твори). Закордонні відвідувачі однозгідно відзначають, що в ССРСР серед студентської молоді незвичайно зріс попит на заборонені кни-

ги В. Соловйова, Н. Бердяєва, С. Булгакова, О. Богданова та інших мислителів-антидіалектиків, книги, які відкривають перед читачами свіжий світ вільної творчої думки з її чесними і послідовними шуканнями духовних правд.

Молоді душі вкрай зневірилися від насильницького навязування діяматчини, як мракобісся, як казенної схоластики, що призначена своєю коловоротною схематичністю і аморальною логістикою виправдувати розбійні беззаконня.

Діямат став мертвою „дисципліною” для студентів, бо визначився матеріалістичною неправдою, підшитою під філософські загальники, взяті з гегельянства (наприклад, що в житті все змінюється і в ньому діють суперечності, на зміну яким, „знімаючи” їх і синтезуючи, з'являється щось нове, кількість переходить в якість і т. д.). В свій час це були ревелюційні речі для філософського поля. Але тепер, з глибинними успіхами наук, зокрема атомової фізики, ці формули, вже надто загальні, втратили значення провідних для пізнання природи, суспільства і духовного життя людини; в СРСР перетворилися переважно в риторичний арсенал червоної казуїстики матеріалістів.

З нею ніхто не зробив жадного справжнього відкриття ні в одній науці. Твердження в теорії самого Маркса, які зберігають значення, відомі були до нього: він їх взяв, як сам признавався, з німецької філософії, французького соціалізму та англійської політичної економії. А що, в основному, сам виснував, наприклад, теорію „прогресивного ожебрачення” індустріального робітництва в передових країнах капіталізму і, супроти того, наростання добробуту при комунізмі, та інші „пророцтва”, — це виявилось оманю.

Ленін зоставив тільки монбляни демагогерії, серед яких теж були „пророцтва”, наприклад, про „імперіялізм як останній етап капіталізму” і про побудову нового безклясового суспільства при диктатурі комуністів. Виявилось, що і це — міраж.

Капіталізм після другої світової війни, зовсім не сходячи з історичної арени, фактично зрікся збройного імперіялізму. Став в позицію оборони від імперіялізму, який об'явився з совітчини, на основі партійного капіталізму КПСС: не державного, як прийнято думати, а партійно-

го, для якого держава служить тільки в ролі карного підрядчика і „подай-прийми”. Виник партійно кастовий капіталізм російських націонал-комуністів, завінчаний червоним самодержавством з обов'язковим теоретичним „небом” діямату; для узаконення та ідеологічного „освячення” режиму, його найагресивніших дій і плянів на міжнародній арені, як також його комплексно-терористичної тиранії дома.

При цьому вкрай відразно виявилася сама „теорія” діямату. Понад століття тому, в своєму ідеалістичному першовзорі, діалектика мала живу і проникливу силу для освітлення проблем. Передусім — в Гегеля.

Але, втоплена в чорний туман матеріалістичної „віри”, втратила духовні крила і перетворилася в канудну мару. Немає навіть образних виразів, які б хоч трохи пожвавлювали пустелю цієї теорії. Колись Енгельс дозволяв собі наводити оригінальні і багатозвісні вислови філософів-містиків, скажім Якова Беме: про „муки матерії”, чи що, аби проілюструвати свою думку. Тепер навіть такі вислови стали вже заборонною чужиною для світоглядowego цвинтаря діяматчиків.

Все, що не вкладається в їхні четвероногізовані поняття, проголошено „хворою містикією”. Цей ярлик комуністи часто наклеюють там, де ще є живі паростки творчої думки, незалежні від „стрижучого лишая” з матеріалістичної діалектики, що доведено сірістю до кам'яної нудьги.

Подібно до доктора Вагнера з „Фавста”, амбітний Маркс, через свою матеріалістичну діалектику, ніби реторгу альхеміка, створив „гомункула” — штучну істоту. Вона в масовому безнаціональному зборищі могла стати найкращою худобою для міжнародних авантюристів при зруйнуванні всякого мирного ладу і добробуту, волі і права в країнах світу. Про це мріяв Маркс і його камарилья з „Інтернаціоналу”, маючи власні цілі та інтереси — поверх життьових справ пролетаріату і його дійсних ідеалів загальнолюдського значення: в патріотизмі і вірі.

Звичайно, вся згряя „сірчаних марксидів”, як її звав Герцен, чудово знала, на яких миршавих, духовно знекровлених і збісованих несамопитців хотіла обернути пролетаріат, позбавлений прикмет національності і релігій-

ности, що їх здавна мали навіть найотверженіші ізгої.

Робітнича кляса з мрією-оманою в злій і спустошеній душі була потрібна червоній конспірації: мов інтернаціональна орда машинового часу — для здобуття світового панування. Її приманювано на всесвітній злочин всіма райдужними примарами „раю” на землі, які, згідно з висловом Достоєвського в його „Щоденнику письменника”, гарні тільки на папері. При спробі здійснення їх виходить „такий морок, такий жаж”, що вся „будівля” завалиться під прокляттям людства.

Для „прожектур”, з яким обидві зграї, Марксова і Ленінова, нестримно рвалися до влади, підходила в найвищій мірі якраз матеріялістична діалектика, в її цілковитій незалежності від морального світла і елементарної людяности. Ця діалектика зробилася логікою люциферизму, запровадженого в соціальних катастрофах ХХ століття.

Ленін, мавши до розпорядження пролетарів країни відсталі, себто далеких від залізних „когорт” із марксистської доктрини, знайшов простий вихід: зоставив собі марксистсько-пролетарську „словесність”, під неї ж підставив суто російську конспірацію революціонерів. Дав змогу діяти в ній і робітникам від фабрик, і кримінальним злочинцям від каторг.

Ленін не гірше від Бухаріна бачив, що первозірна схема скрахована; не були вони лаптем і махоркою, щоб не розуміти, який це провал для цілої матеріялістичної діалектики. Ждати нової доктрини, чи протягом життя, як Маркс і Енгельс, висновувати її, звичайно, Ленін не хотів: він не був людиною доктрини взагалі, — був генієм „великих потрясень”, якщо можна вжити виразу Столипіна.

Не хотів Ленін і дождати, поки пролетаріят в Росії „дозріє”, як радив Плеханов, червоний „дяк” і „законовчитель” всіх російських марксистів, в тім числі майбутнього організатора вибуху 1917 року. Рішення — сполучити колосальну, світоглядно запальну фразеологію і російську змовницьку, залізно зорганізовану революцію, давало певний вихід з мертвого тупця для Ленінових заколотників. Плеханов, який знав учня до останнього політичного гудзика на ньому, писав так: „Ленін — демагог до кінця нігтів”; тактика його і його співро-

бітників, це „тактика Бакуніна і, в багатьох випадках, прямцем — Нечаєва”.

Понад десятиліття до цього, в 1905 році, Плеханов подав точну і вичерпну характеристику марксистської „форми” і російсько-змовницького „змісту” в ленінщині, що потім розвинулася в большевизмі.

„У Леніна тільки марксистська термінологія, але властиво, щодо відношення професійних революціонерів до маси, то Ленін не розходився в його розумінні з Бакуніним”. І далі означено, що „плян” Леніна про „спілки” професійних революціонерів, „як дві краплі води схожий” на плян Бакуніна. Того Бакуніна, який незамиримо гризся з Марксом, мов кіт із собакою, на чорних задвірках європейської революційної гостинниці. Суттю справи Ленін є продовжувач революційної дороги найзапеклішого ворога Маркса і одночасно — спадкоємець доктринального знахурства та амбітного інтриганства цього останнього. Наслідком краху вершинно-когортної схеми з діямату, щодо пролетарів, ленінщина розгорнулася своєю діяльністю дійсно на „середньому” поземі: здебільшого силами прискаженілих революційних півінтелігентів і півосвітців; переважно міщанського походження — з російського міста. Вони здійснили широкий процес „привнесення” доктрини в рух, але в зовсім іншому вигляді її, ніж містила діалектико-матеріялістична схема Маркса, яка давала свідомому пролетаріятові роллю просвітителя інших прошарків трудящих і визвольника від буржуазної аморальности. Ні, ленінщина, як прецизно сформульовано в Плеханова, прямцем, „простонапросто”, крім бакунінської тактики союзів професійного революціонізму, продовжила вчення і діяльність Нечаєва.

Часом освічені сучасники Леніна дивувалися: звідки в нього, дворянина, раптом, несподівано для кола інтелігентського життя в Росії, така злодійщина, макабричність і дияволізм політики? Наприклад, грабування банків для партійної каси, яке, з доручення Леніна, виконував Сосо, майбутній „генералісимус”. Контакти з злодійським світом для широкого вербування виконавців революції, на червонокартузних „постах”, до керівництва великими каральними загонами включно. Вжиток російських мільйонерів (наприклад, Морозова й ін-

ших) для фінансування справи, яка привела до фізичного знищення багатіїв у Росії, включено з їх родинами. Створення установи для „меча революції”, що під наглядом Леніна розвинула найкривавішу в світі справу людогубства, з дітьми, жінками, старими людьми, в мото-рошному пеклі „тіломеханіків”. Непочислими лукавства і підступи, включно з обов'язками публічнодомних жінок, спеціально вишколених для таємної діяльності в інтересах комуністичного суспільства. Все, що складає разом кодло найзміїнішого маккіявелізму, — звідки явилось? Плеханов точно сказав, звідки: від бакунінщини.

Весь інфернальний клубок тієї „стратегії” обчортованих людей взято з „катехизису революціонера”. Там зобов'язано революціонера, щоб він, ради справи, згасив у собі навіть почуття честі. Стверджено терор як шлях революції.

Пораджено „обплутати” частину багатіїв, через їх брудні вчинки, зокрема серед їх жінок. Поставити їх собі на службу. А інших багатіїв поставити для виконання найгіршого звірства над народом, щоб викликати обурення. Заведено „з'єднання” політиків з „розбійничим світом”.

То, справді, гемонський „катехизис” підступства і злодійства — для справи, яку сам автор його називав: „страшним, повним, повсюдним і безжалісним руйнуванням”. Книжку „нагорі”, в найстрогішій тайні і кодованості, приховувано навіть від видатних учасників бакунінщини. Той „катехизис” і став найглибшим джерелом лінінізму-большевизму, як революційної стратегії.

Плеханов мав до цього глибоку відразу і відсторонився від свого учня, основоположника ленінізму. Але не тільки Плеханов засуджував цю „стратегію”. Її сновний документ, „катехизис революціонера”, знали Маркс і Енгельс; вони теж викляли його, як засіб для здійснення моральної руйни, і дали йому характеристику крайнього документу „буржуазної аморальності” (Маркс і Енгельс, „Альянс соціаліст. демократії . . .”, твори т. XIII).

Отже, діяматна „стратегія” Леніна і ленінців, це „продукт” зовсім не пролетарський (і вже ніяк не з вершинних когорт!), бо походить від того, що сам вождь називав буржуазним „за-

гніванням”; „продукт”, категорично осуджений основоположниками матеріялістичної діалектики як цілковито їм ворожий і огидний. Хоч вони самі натерли лікті в політичному інтриганстві, але вже аж таке було їм нестерпне.

Побачили б цю „стратегію” в вождя большевиків! Вона в нього помножилася відразними прикметами. Плеханов, проаналізувавши її „розвиток”, підсумовує формулою: „. . . те, що було зародком у Бакуніна, принесло розкішний плід у Леніна”. За півстоліття наперед цей плід передбачено: в пророчій панорамі роману Достоевського — „Біси”, як „шігальовщину”, від прізвища одного з персонажів, що весь „проект” викладає в товстому зошиті. Там — „система злагодження світу”, в якій автор, „виходячи з безмежної свободи”, заключив „безмежним деспотизмом”.

Запропоновано:

„в вигляді кінечної розв'язки питання — поділ людства на дві нерівні частини. Одна десята частина дістає свободу особи і безграничне право над останніми дев'ятьма десятими. Ті ж повинні втратити особистість і обернутися ніби в стадо . . .”

Інший „біс”, Верховенський, запевнив, що нема чого боятися „ста мільйонів голів”, зрізаних ради здійснення мети, при якій буде „кругом шігальовщина”.

На основі докладного вивчення судових матеріялів з процесу бакунінця Нечаєва і „Народної розправи”, в Достоевського дано ключ до нової „схеми”, яка потім повно випрацювалася в Леніна: безмежна диктатура організованої меншости над народною більшістю, зведеною в стан худоб'ячого безправ'я, при червонотронних фараонах партії.

Цей тип диктатури склався також під впливом Ткачова: його ідею про „застрашуючий терор” вождь большевиків називав „величною” і всім радив вивчати статті того революціонера. Від нього взяв плян конспірації меншости для захоплення влади над більшістю народу, нібито нездібною „устроїти свою долю” і придатною тільки в ролі сили для зруйнування „твердинь” існуючого ладу. Так її використовує меншість, як залізний союз професійних революціонерів, „вправно направляючи її на знищення ворогів революції”; після того, владою „державного апарату”, партія революції здійснює

Д-р Петро Мирчук

СОЦІАЛІЗМ В СЛІПОМУ КУТІ

(Відповідь П. Трабові з „Вільної України”)

На переломі 19-го і 20-го століть зустрілися в українському політичному житті і зударилися, як дві супротивні одна одній, непримирні течії, відродженний український націоналізм і со-

ціалізм.

Український націоналізм — вияв природно-

го, органічного гону нації до вільного життя

і вільного розвитку всіх її позитивних духовних

сил у своїй самостійній державі — такий же

давній, як і сама українська нація. Очевидно,

що не про слово „нація” тут мова, а про те, що

ми окреслюємо цим словом. Історія ж повчає

нас, що українська нація формувалася в періо-

ді первопочинів Київсько-Руської держави. Вже

перші київсько-руські літописи, перші пісні —

„бигини”, надихані глибоким національним

чуттям; дружинники вже перших київських

князів готові були скласти свої голови за Зем-

лю Руську; вже перші володарі формували та

узаконовавши нашу власну „Руську Правду”;

го, органічного гону нації до вільного життя

і вільного розвитку всіх її позитивних духовних

сил у своїй самостійній державі — такий же

давній, як і сама українська нація. Очевидно,

що не про слово „нація” тут мова, а про те, що

ми окреслюємо цим словом. Історія ж повчає

нас, що українська нація формувалася в періо-

ді первопочинів Київсько-Руської держави. Вже

перші київсько-руські літописи, перші пісні —

„бигини”, надихані глибоким національним

чуттям; дружинники вже перших київських

князів готові були скласти свої голови за Зем-

лю Руську; вже перші володарі формували та

узаконовавши нашу власну „Руську Правду”;

кляд, на зайнятих німцями західнослов'ян-

ніна.

Сюди прилучився російський націоналізм

цього вождя, який, супроти Марксової думки

— „пролетарі не мають батьківщини”, — ствер-

див, як сам висловився в особливій статті, „на-

ціональну гордість великоросів”. Відповідно до

неї заготовив червону імперію, назамість царської;

назамість переселення — модернізовану і дина-

мічну. При ній діялектико-матеріалістичну фі-

лософію вживають в значенні світоглядного

небезоводу для духовного загаломнення нації на

обширах океанічної, зверхконтигентальної аре-

ни. Туди ця імперія влетіла, спізнена навіть на

шпакобрання: претерпя з своєю експансією про-

ти інших великодержав, несамоовито жадіона

до панування над всіма їхніми здобутками.

В самій імперії ділячат вживають для прив'язі,

супроти творчого шукання істини, і також для

пропагандивного лінозу і головоморочення в

бюрократичному стилі філософської муштри.

рить „новий світ”.

Від газети „Набат” Ткачова догора **примцем**

прокладена в стратегію Леніна: прокладена

замість скрахованої „схеми” з матеріалістичної

діялектики Маркса і Енгельса. Конспіратори

стоять перед „масою”, в якій виділяють робіт-

ництво і трудове селянство — тільки як вжи-

точних виконавців для справи. Потім, замісто

т. з. „диктатури пролетаріату”, встановлюють

над робітниками і селянами свій залізний пр-я-

стук, яким починають, по слову Леніна, „дра-

ти” всю масу, як „ветхого Адама”.

Хоч діялектико-матеріалістичні проповідта

Маркса і Енгельса розвідалися в дум, однак

грандіозна пролетарсько-революційна фразео-

логія з їх доктрини повністю впроваджена в

ських землях, де не оформились ще були нації, у Львівській, в Галич. Навпаки, часи від упадку Київської держави аж до успішного повстання Хмельницького — це безперервне намагання відновити свою окрему національну державу, це безперервне доказування всіма соціальними верствами українського народу глибокої національної свідомости, безупинне демокрування незнищенности українського націоналізму.

Нова неволя після упадку Козацько-Української держави, особливо ж важке поневолення українських селянських мас панщиною на наших землях, захоплених Польщею, та кріпацькою на наших землях, захоплених Московщиною, принесли нові, дуже важкі удари українській нації, дошкідливо надщербили її сили, принесли тривожне послаблення мці її духа.

Але таким словом Тараса Шевченка український націоналізм знову залунав по українських селах і містах, знову засурмів бойовою сурмою „Вставайте, кайдани порвите!“, знову поставив перед очі кожної української людини свою хату, свою правду, свою власну — Українську Державу, знову пригадав конечність ставити інтереси нації понад особисті її класові інтереси закликуючи всі українські верстви: „Онімійсья, брати мої!“

На конечність практичної, політичної реалізації квітчя великого Тараса звернув увагу Михайла Міхновського. З його ініціативи постає в березні 1891 р. перша українська націоналістично-революційна організація Братство Тарасівців, а після ліквідації цієї організації розсіяною поліцією створюється 5 лютого 1900 року Українська Революційна Партія — РУП. В основу обох цих організацій ставлять Міхновський ідею українського націоналізму: „Наш прапор і наш клич — Самоствійна Україна!; Одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна від гір Кавказьких аж по Кавказькі!“ Конфронтуючи цю ідею з політичними тенденціями в усьому світі, Міхновський стверджує, що український націоналізм є природним, творчим, поступовим рухом в найкращому розумінні цього слова, згідним з тенденціями політичного життя в усьому світі, і заговідає, що 20-те століття буде століттям націоналізму в усьому світі: „Під його могутнім натиском ламаються непереможні, здається, кайдани, роз-

націоналізм.

19-го віку в Англії, а звідти перенісся до Франції і сільно розвинувся в періоді Великої Французької революції — як вияв наскрізь гуманного, шляхетного бажання здобути рівні з усіма права найнижчим верствам спільноти. Але ти ідеї китро підхопили Карло Маркс та Фрідріх Енгельс, внісши новий, політичний момент до соціалізму — інтернаціоналізм і скеровуючи соціалізм на боротьбу з націоналізмом. Аналізуючи політичні тенденції світу, Маркс за-

повідав, що у 20-му столітті зникне не тільки націоналізм, але й нації як „історичний пережиток“, і — як приклад європейських народів, що вже в половині 19-го століття, як він твердив, готові були зійти з історичної арени — називав чехів і поляків.

Карло Маркс знайшов чимало услужликих учнів і послідовників, готових руйнувати всіма ними руками свою національну святиню для того, щоб на її руїнах могла постати „шляхом соціалізму“ божниця „інтернаціонального ко-

націоналізму як своєю. Оце в найзагальніших зарисах історія українського націоналізму — тисячолітня історія того, що є виявом бажань, змагань і дії української нації від початків її існування, тисячолітня історія того духу, що зродився з духа української нації в час її боротьби за основи її існування та вільного буття; що зберіг її від татарського поту; що давав їй завжди міль відержати найважчі життєві проби; що в усіх періодах нашої історії поривав до героїчних подвигів найкращих синів України.

Проти цієї сили виступила в дільніці українського політичного життя на переломі 19-го і 20-го століття інша, супротивна її сила — со-

Після невдачі збройних змагань українського народу в роках 1918-1923 стикля українського націоналізму породжує УВО — Українську Військову Організацію і, як її наступника — Організацію Українських Націоналістів — ОУН, що приймають ідеологію українського націоналізму як своєю.

Інтеґрація в програмі Української Народної Партії).

мунізму". Вкінці 19-го стол. російські соціалісти перетранспортували Марксову доктрину в Україну і тут серед дрібно-міщанського студентства українського походження знайшли на диво багато людей, готових стати на службу „інтернаціонального соціалізму".

В ході історії виявилось, що Маркс неспроможний знищити національних почувань не тільки серед європейських народів, але й навіть серед більшості європейських соціалістів. Англійські й скандинавські соціалісти ніколи не виступали проти зберігання національно-державної окремішності свого народу й за перетоплювання його в казані соціалізму на „міжнародний пролетаріят". Не робили цього й німецькі та французькі соціалісти. Польські соціалісти в 1918 р. виразно й рішуче поставили вимогу відновлення самостійної польської держави. Московські соціалісти запрягли соціалізм до воза російського імперіялізму, поставивши своїм завданням зробити з поміччю соціалізму Москву „третім Римом".

Але українські адепти Марксової доктрини — „українські" соціалісти — стали слухняними рабами бородатого Маркса, готовими щиро і віддано руйнувати власну святиню — суверенність української нації, щоб на її руїнах будувати божницю „інтернаціонального соціалізму". Сліпо вірячи в Марксові „об'явлення" про те, що питання нації й націоналізму вже „неіснуючі питання", „українські" соціалісти проголосили українське національне питання „неіснуючим питанням" і з заїлістю осатанілого Герострата заходилися руйнувати всі почини відродженого українського націоналізму. Вони повели шалену боротьбу проти клича „Самостійна Україна" на форумі Української Революційної Партії і, досягши її знищення, продовжували ту боротьбу серед загалу громадянства, вважаючи відновлення державної самостійності української нації „шкідливою для справи міжнародного соціалізму".

Коли з моментом вибуху революції в Росії 1917 р. речник українського націоналізму Микола Міхновський видвигнув вимогу негайного проголошення відновлення державної самостійності української нації і став організувати українську армію, силу, що стане на сторожі безпеки Української Держави, — „українські" соціалісти хитрощами, інтригами та на-

сильством зліквідували цей почин, знищили українську армію як „шкідливий для інтернаціонального соціалізму милітаризм" і трьома Універсалами Центральної Ради проголосили нерозривну державну єдність України з „демократичною, соціалістичною Росією", тобто зберігання московського панування над Україною. А коли під тиском українських мас Четвертим Універсалом врешті проголошено (на жаль, запізно!) державну самостійність України, „українські" соціалісти устами свого лідера Володимира Винниченка проголосили „неутралітет" у кривавій боротьбі, що її почали московські соціалісти проти України з метою накласти знову на шию українського народу московське ярмо. Своєю руйнівницькою роботою в ті вирішні дні, демагогією, що розпалювала клясові пристрасті, анархізування державного життя „українські" соціалісти вирішно причинилися до упадку Української Держави, відновленої актом 22 січня 1918 р. Це ж вони промостили шлях своїм „клясовим братам" московським соціалістам для перемоги над Україною, шлях до створення тієї кровожадної „Соціалістичної Радянської Республіки", що пожерла стільки мільйонів українських жертв!

Усе це історичні факти, яких не закрий ніяка демагогія. Факти, аж надто добре відомі нашому народові. І тому, коли після невдачі визвольних змагань 1917-23 р. почали діяти націоналістичні організації УВО й УОН, ввесь здоровий загаль українського народу став під їхні прапори — за виїмком опортуністів і горстки спекулянтів. Бо наш народ відчув своєю чистою душею і зрозумів своїм здоровим розумом, що український націоналізм — це твір його духа, це поклик його крови. Під прапорами українського націоналізму, з ОУН, як політичним авангардом, пішов український народ далі сміливо вперед важким, але славним шляхом, в боротьбі за свою волю, за свою честь, за свої права: проти брунатно-німецького і проти червоно-московського („соціалістично-інтернаціонального"!) окупантів. Це ж український націоналізм наснажив прометеївською силою десятки тисяч героїв УПА і тих п'ятсот дівчат-героїнь, що в страхітливому московському концтаборі зуміли так по-геройськи загинути, і мільйони тих, що продовжують нерівну боротьбу на Рідних Землях.

В ПІДСОВЕТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Леонід Полтава

ЛАЙКА, ВИДАНА 10-ТИСЯЧНИМ НАКЛАДОМ

Советським жандармам від літератури зганяє сон з очей поява кожного, вартісного під мистецьким оглядом, українського твору за кордоном, який говорить правду про Україну. Кожної літературознавчої статті, що активізує творчий процес, кожної книги про українську літературу — клясичну, советську і закордонну, що з'являється поза межами ССРСР. Їх лякає сама думка про те, що рано чи пізно вільна література з-за кордону прийде на Україну. Їх доводить до сказу той факт, що вже чимало творів українських письменників-емігрантів, які обвинувачують Москву в колонізації України, вийшли різними мовами в перекладах. Їх турбує і пече, що про Україну, про її літературу писали й пишуть за кордоном такі видатні учені, як проф. Мат'юз, проф. К. Меннінг, німецький учений Кох, еспанський літератор Хосе Люїз Гомез Телльо, англійська поетеса

Віра Річ, французький літературознавець, професор університету в Бордо Люсіяні та інші.

Советські „літературознавці” в поневоленій Україні, партійні цензори і московські гавптяйтери хотіли б вогнем випекти вільну українську літературу за кордоном, але, вживаючи їх термінології... руки їхні закороткі!

Що далі, то більше в советській пресі з'являється статей-наклепів на адресу вільних українських письменників, літературознавців, критиків, письменників для дітей. Бо що далі, то більше відомостей, а часом і окремих видань просякають поза хрущовську заслону, з-за кордону — в Україну, до спраглих правди і неспальшованого мистецтва українських людей. Тому й секретар компартії ЦК України Подгорний був змушений заявити, що советське літературознавство „вже не може замовчува-

Вкритий же ганьбою „український” соціалізм український народ зненавидів і викинув давним-давно на смітник історії. Чи був десь випадок, щоб в 1941-44 роках на наших землях хтось питався за „українським” соціалізмом, за товаришами Феденками, Паливодами, щоб приєднуватися до їх партії? І що, власне, робили в ті важкі дні самі оті товариші-соціалісти, Феденки, Паливоди?.. І, врешті, скільки ж то українців з-поміж десятків тисяч політичних емігрантів з усіх земель України після другої світової війни приєдналося до тієї „славної” партії „українських” соціалістів? Товариш П. Граб, що навіть стидається виступити як соціаліст під своїм дійсним прізвищем?

Оце є, повторюємо, факти.

Але для соціалістичних демагогів факти не існують. І правда в них ніякої пошани не має, якщо, вона проти них. Своєї моралі вони вчилися в Маркса і в тих своїх „клясових братів”, про яких народна приповідка каже: „Бреше, як москаль!”

Тому для товариша Павла Граба („Вільна Україна”, ч. 32, ст. 52) українські націоналісти — „шукачі ідеології.” Досі, мовляв, вони ідео-

логії не мали. Про Миколу Міхновського, який викладав ідеологію новітнього українського націоналізму ще на самому початку нашого століття, про вияснення Міхновського, що поставлені ним в основу політичної дії новітнього українського націоналізму ідеї це ідеї Тараса Шевченка, Івана Мазепи, Хмельницького, державних будівничих Київської Русі, — товариш Граб не чув, бо у книжках Маркса й Енгельса нічого про те не говориться. Навпаки, „клясові товариші” Граба, московські соціалісти раз-по-раз твердять, що ідеологія українського націоналізму „кольпортована до нас із деяких європейських країн” — гітлерівської Німеччини і фашистівської Італії, тож товариш Граб приймає це за факт, за історичну істину і передає її читачам „Вільної України”. І навіть не пригадується при тому над безмежною глупотою отакого твердження, що Микола Міхновський, основний ідеолог новітнього українського націоналізму, викладаючи свої думки на переломі 19-го і 20-го століть, запозичив їх у... Гітлера і Муссоліні, які виступили з своїми доктринами чверть століття пізніше.

(Далі буде)

ти" українського літературного процесу за кордоном.

Виявилося, що для оплюгавлювання вільної української літератури вже замало газетних статейок. Довелося в Києві видати в 1961 році грубу книгу „Зарубіжні фальсифікатори української літератури" та ще й накладом 10.000 примірників — книгу лайки безсилим заткати рота голосові правди — „замкнути" на енкаведівський замок вільне українське слово.

Чому нервують Ваньки-встаньки?

Цілий рік виконував партійне замовлення О. Мазуркевич, пишучи своєю книжку ганьби і наклепу, жовчі й безсилої люті. Потім рік те творило лежало на столах цензорів. Коли ж книжка таки вийшла друком — ще цілий рік чекала вона на рецензію. Чому так?

Бо сама її тема страшна для большевиків: хоч-не-хоч, а доводиться визнавати факт існування вільної української літератури за кордоном, та ще й не абиякої, а відповідальної, високої літератури. Літератури, що в основному міцним корінням тримається України, що за своїла собі кращі надбання клясичної і сучасної літератури світу, що панує над словом і формою, що для неї головним критерієм є щастя людини, є наша національна правда. Літературу великої любови і великого гніву, бо саме такою є, для прикладу, поезія Євгена Маланюка чи романи Уласа Самчука, — ніхто ж не мірятиме, об'єктивно і серйозно судячи, нашої літератури випадками американсько-бітніківського епігонства, для якого все росте корінцями вгору, крім власної голівки...

Тому так нервують московські карателі та їх вільні і невірні слуги у загнаному в соцреалістичний сліпий кут злоби й неправди т. зв. українському советському літературознавстві? Що не речення в книзі Мазуркевича, то й вирази на зразок „бандитський „Гомін України", „бандит пера", „бездара", „фальсифікатор", „запроданець", „прокляті" тощо. Лаються, бо не мають чим бити!

Та коли уважно читати мазуркевичо-московську писанину, то побачимо, що й сам бідолаха автор отих „рецензованих" творів української вільної літератури й на очі не бачив. Письменницю Людмилу Коваленко він називає „Л. Коваленком"; не цитуєчи ані рядка,

„рецензує" романи й повісті Уласа Самчука, Ю. Тиса, І. Смолія, мій роман „1709" та ін.; він „громить" літературознавчі праці проф. Вол. Радзикевича; всі його „наукові" та „літературознавчі" потягнення зводяться до... цитування „засиньокеанського" видання, яке сичить на вільну українську літературу, але захлинається від „верноподданіческих" почуттів з нагоди виступу московського балету у ЗДА (до речі, про той балет французи кажуть, що він закостенів).

Така то критика української закордонної літератури — творців і майстрів несфальшованого комунізмом та безгрунтянством українського художнього слова.

Яка „праця" Мазуркевича, такий на неї й відгук у советській літературі. Після року мовчанки — як же: таки довелось визнавати українську вільну літературу, неконтрольований Москвою літературний процес за кордоном! — почали з'являтися відгуки в пресі УССР на двохсотсторінкове слинобризкання під заголовком „Зарубіжні фальсифікатори"...

Літкритика УССР докотилася до... Тарновського

Нині в Україні мірилом таланту офіційно встановлений такий критерій: чим більше москалізмів, чим більше славословлення Москви і компартії, чим більше нападів на українське національне Я — тим кращий писака. І навпаки — все Шевченківське, все високе, все суто українське, все національне, все, що з власним хребтом — негідне і достойне знищення. Хто не бажає виступати з лайкою, до того увечері потелефонують і замовлять вірша чи статтейку з випадками проти національної України, зокрема проти діячів української культури і літератури за кордоном. Тому В. Сосюра, який сам був у війську Петлюри, мусів ще аж ген коли у віршованій формі „розстрілювати" Головного Отамана Української Народньої Республіки. Тому й М. Рильський, якого намагався фізично знищити Каганович, був змушений свого часу писати: „Нам не страшні ворожі тучі", розуміючи під тими тучами визвольні українські сили. Не кажучи вже про зграфоманілого Тичину, кожний письменник в Україні повинен кинути лайкою на українських патріотів за кордоном. І ми це розуміємо.

Однак, підстаркуватого писаку Миколу Тарновського зрозуміти важче. За океаном, в Америці, він крутився серед так зв. прогресистів, одурманених червоною пропагандою. Кілька років тому поїхав відвідати Україну і вже не повернувся. Там вийшло кілька його книжечок, та й за ті книжечки вже була Тарновського комуністична критика, бо він спочатку ще хотів бути українцем. Тепер М. Тарновський змиктив, що „між вовками жий — по-вовчі й вий” . . . Він, поруч Ю. Смолича став головним „прокурором”, що виступає проти української патріотичної еміграції, головним „рецензентом” вільної української літератури (це дуже примітивний чоловік, і він просто не здібний щось цікаве, глибоке сказати).

М. Тарновського змусили ще раз „хрюкнути на Христа”, як писав колись Єсенін про Бедного-Прідворова. У 6-му числі журналу „Коммунист Украины”, що виходить в Києві, на стор. 90-92 надруковано відгук М. Тарновського на книжку О. Мазуркевича. Старий віршороб уже встиг засвоїти советські стандарти, і тому починає так: „У наш неповторний час, в епоху перебудови суспільства, в поході до нового” . . . (писання Тарновського, напевно, перекладали, бо він не знає російської мови і слабо — українську). А потім, услід за Подгорним, старий графоман додає: „Не можна ігнорувати проявів наших ворогів, які намагаються спотворювати дійсність . . . Треба бути пильними, стояти на сторожі правди”.

Спекулюючи останнім словом, яке має для фальсифікатора Тарновського ціну тридцяти срібняків, він скеровує своє старече гугнявіння на — „українських буржуазних націоналістів, які розбрелися по всьому світі і служать інтересам імперіялістів”!

Вже понад 40 років виє хор русифікаторів. Уже понад 40 років ховають сталінсько-хрущовські опрічники українську політичну еміграцію, а тепер маєш — розбрелися, живуть та ще й діють! Ще й „служать інтересам імперіялістів”!

У біографіях українських письменників-емігрантів так часто, на жаль, зустрічаємо на означення місця праці — фабрика, завод, ліфт, а в кращому випадку — редакція якогось українського часопису, тобто праця що заледве дає

змогу існувати . . . Згадаймо, схиливши в пошані голови, сл. п. Юрія Клена, що помер від фізичного виснаження. Згадаймо трагічну долю селянського юнака, поета Михайла Ситника. Від чого, як не від туберкульози, помер Авенір Коломиєць? . . .

Далі Тарновський притягає сам себе за свідка, мовляв, „Усі оті зрадники та вороги народу тільки те й роблять, що говорять неправду на нарід і країну, де вони народились”. Для цього „свідчення”, для його, так би мовити, підкріплення, він закликає ще й „ізнестого українського пісателя Юрія Косача в США” . . .

„Ізменниками” називає „Коммунист Украины” на стор. 91 — „всяких коновальців і шептицьких, дощових і маланюків, самчуків та їм подібних”.

Далі з рецензії бачимо, що не лише твори закордонної української літератури турбують московських вислужників, а й літературознавчі, наукові праці, в яких дається аналіза як клясичної нашої літератури, так і советської та закордонної. Нічого не залишається Тарновському (який, до речі, слабо розбирається в літературно-мистецьких проявах), як запевняти, що проф. В. Радзикович, проф. М. Глобенко, проф. Юрій Луцький, проф. Л. Білецький, Б. Кравців, д-р В. Лужницький, І. Коровицький, д-р Д. Бучинський та інші літературознавці не мають рації в оцінках літературних явищ, а ось, мовляв, „перевихований” Москвою М. Рильський і, особливо Корнійчук, Іваненко та Бичко — мають рацію (фальшуючи навіть Шевченка!), вони — „правдиво витолковують клясики”! Так дослівно і пише: „витолковують” . . .

Злобою й ненавистю байдуже — купленою чи підробленою — віє від тих рядків, у яких М. Тарновський згадає видатних закордонних друзів України: „Ці панове виступають у видавництвах в таких містах, як Нью Йорк, Бостон, Оклагома та ін. Разом з пеленськими і гординськими, виступають і чужі — метюсони, меннінги” . . . Вони, мовляв, — „із шкіри вилазять, щоб опорочити велику українську літературу”!

Ми знаємо, що не „опорочити”, а донести світові правду про українську літературу, її долю, московські погроми діячів нашої культури, розповісти світові про фальсифікування, яких безсоромно допускаються советські літе-

Петро Кізко

ПРО ЩО НАЖУТЬ КАРИКАТУРИ „ПЕРЦЯ”

Хоч большевики офіційно — директивно і наказово — призначили т. зв. критику й самокритику для побороювання всього ворожого до большевизму, практика показує, що та критика й самокритика дуже часто обертаються проти самого большевизму, його гнобительсько-колоніальної системи.

Свідченням цього, наприклад, є київський

ратурознавці через вказівки „згори”, з Москви... — ось завдання, яке мають ці діячі за кордоном і в міру спроможностей їх виконують.

Комуністична влада знищила таких українських письменників, як Микола Куліш, Є. Плужник, М. Ірчан, Я. Савченко, Гео Шкурпій, О. Слісаренко та ін., а тепер М. Тарновський вискакує з-за плоту і заявляє: „Не вийде! Ці імена відомі нашому народові”... Мовляв, ви собі їх не „присвоїте”... Насправді, як ті імена відомі в Україні, видно — після всіх так зв. „реабілітацій” — хоча б на прикладі видатного українського драматурга Миколи Куліша. А вже про Зерова, Филиповича, Драй-Хмару та багатьох інших — совєтське українське літературознавство взагалі „забуло”...

Офіційно термін „ворог народу” в ССРСР після знищення Берії нібито скасований. Насправді ж він існує, і існує чинно. У рецензії на книжку Мазуркевича „Зарубіжні фальсифікатори української літератури” Микола Тарновський пише: „Виступ автора — бойовий виступ проти ворогів народу”.

Коли з замовчуванням української вільної літератури за кордоном нічого не вийшло — Москва наказала відгризатися. Але не дозволила навіть О. Мазуркевичеві прочитати „рецензовані” ним твори. Тому і його книжка — це лише видана десятитисячним накладом лайка. Написана в тон Мазуркевичеві „рецензія” М. Тарновського — це та сама лайка, лише видана 45-тисячним накладом, бо таким накладом виходить у Києві в російській мові „Коммунист Украины”.

Однак, відгуки ворога — це ще одне свідчення про ту велику питому вагу, яку має вільне українське письменство за кордоном.

гумористично-сатиричний журнал „Перець”. Ось, наприклад, карикатура „Перця” в його новорічному числі, вміщена на першій сторінці обкладинки: „Перець” викинув стару мітлу і бере до рук нову, щоб вимести геть згорбленого, з опущеними штаньми і жалюгідного — очевидно партійного! — „господарника”, перед яким унизу біля ніг лежить аркуш паперу з поміткою: „Плян виконано на 82,3 відсотка”...

От так! Московський підхалим Подгорний у 1961-му році вихвалявся, які то „досягнення” має „індустріальна Україна”, статистичні установи дурили людей, як то виконується й пере-виконується виробничо-промислові пляни „комуністичного будівництва”, а „Перець” одною лише карикатурою виявив дійсний стан!

У цьому ж числі можна побачити, як у „передовому” колгоспі псується трактор, завалений снігом у полі. Це — символ того, як колгоспники ставляться до большевицької сільсько-господарської техніки.

Або карикатура на працівників „соціалістичної торгівлі”, під якою стоїть характеристичний підпис: „Є пропозиція оголосити місячник чемного обслуговування покупців. Місячник — багато. Давайте — тиждень!” — Отже, в системі большевицької торгівлі працівникам крамниць важко витримати з чемним обслуговуванням покупців навіть один місяць! Хіба це не показове?

Карикатура на 4-ій сторінці журналу в числі 3 за лютий ц. р. показує, з одного боку, ледарство компартійних дармоїдів, різного роду начальників, а з другого — як ті большевицькі паразити визискують нещасних колгоспниць. До гурту таких начальників підходить старенький дідок з лопатою й запитує: — Кого, хлопці, чекаєте? — Робочої сили, — відповідають ті. І тут же та „робоча сила”: на вантажній автомашині з лопатами жінки, закутані з головою в старі хустки.

Характеристична карикатура в журналі ч 6 за березень ц. р. Котрийсь із колгоспних начальників управляється в „гімнастиці”: піднімає на випростаних угору руках бика. Бик такий худючий, що аж ребра з нього вилазять. Поруч того „гімнаста” стоїть товстий чолов’я-

* * *

НА ДОПИТІ

Як вели їх на допит до большевицького штабу, ніхто з Білосвітової родини не обізався й словом. Усі мовчали, ніби йшли на вичуту серцями шибеницю. Тільки Івась інколи підбіжить до матері, схопить руками за спідницю і запитає:

— Ми ще повернемось, мамо, додому?

— Повернемось, сину!..

А коли прийшли до штабу і начальник звелів Юхима Білосвіта посадити в одну кімнату, Мотрю — в другу, а Івася — в третю, дитина закричала:

— Я з татом і мамою хочу! Я не хочу сам!

га, в якого кожушок не сходиться на випнутому череві. Це — завідувач колгоспної тваринницької ферми, що тішиться „вправами” свого колеги з биком. З групи колгоспників, що підійшли поглянути на це видовище, каже один до „гімнаста”, показуючи пальцем на товстого чолов'ягу: „Що ти бугая піднімаєш?! Ти он завідувача ферми підніми!”

Мабуть гострішої і дошкульнішої, а з тим і влучнішої сатири на большевицьке „підкування” про тваринництво знайти не можна.

„У Дніпропетровськ та інші міста області в 1961 році з Московської, Тульської, Брянської, Калінінської областей і Литовської РСР завезено 26.362 тонни овочів, у тому числі 15.662 тонни капусти”, — такий епіграф стоїть над карикатурою в числі 4 за лютий ц. р. А сама карикатура представляє, як колгоспники радіють, що до них в Україну, таку родючу і врожайну, аж із Тули і бо-зна звідки, ідуть „дорогі гості”: капуста, картопля, морква...

Можна б було таких і подібних прикладів наводити дуже багато. Думаємо, що наші земляки в Україні добре навчилися читати „Перець” так, що між офіційною пропагандою усіх „благ” комунізму знаходять чимало такого, що з усією наочністю малює жахливий стан українського села і міста під червоно-московською займанщиною. Ми тут лише подали деякі факти для того, щоб наш читач бачив, яка насправді дійсність є в Україні, при чому дійсність, малювана самими большевицькими часописами.

Тоді один із штабістів узяв Івася за руку, вивів з кімнати і кинув до холодного, темного підвалу. Івась упав обличчям на долівку і залився слізьми і кров'ю. Двері грюкнули, як віко домовини, і хлопець залишився сам.

Так минула година, а, може, дві, три, чотири... Час проходив так повільно, ніби хтось усі годинники зупинив нараз. Нарешті, увійшов большевицький солдат. Він приніс Івасеві миску горохової юшки й кусень хліба.

— На, їж! Зголоднів, мабуть. Як поїси, постукаєш у двері.

— Я не хочу їсти. Я до тата й мами хочу!

— До тата й мами не можна. Не дозволено. Їж!

— Дядю, товаришу...

Івась стояв із мискою в руках навколійки перед большевицьким солдатом і дивився на нього таким благальним поглядом, що солдат аж плечима пересмикнув.

— Не можна!

І знову грюкнули двері.

Івась непорушно сидів з широко розкритими очима і бачив перед собою матір і батька.

Вночі знову прийшов солдат і покликав Івася йти за ним.

Уведений до кімнати начальника, Івась шугнув поглядом своїх стривожених очей по всіх кутках. Він шукав мами і тата, але їх тут не було.

Большевицький начальник засміявся:

— Хочеш бачити батька й матір, правда?

Івасеві засвітилися очі. Він з радістю проказав:

— Хочу!

Начальник підвівся з-за столу й підійшов до хлопця. Він стояв перед ним, як чорна гора перед грудкою землі.

— Але ти мусиш сказати все, що знаєш про українських повстанців... Про бандерівців. Чув про таких?

— Чув... Вони живуть по лісах і борються проти москалів...

Начальник почервонів.

— Я тебе питаю, чи знаєш, де, у кого в селі вони бувають... Чи були коли у вас оті бандити?

— Ні, серед наших людей бандитів нема...

— Брешеш, є! Твої батько й мати казали, що є. Чого брешеш?

— А де мої мама і тато? Вони не могли цього казати... Пустіть мене до них!

— Ти мусиш сказати, хто у вас переховувався, інакше ніколи не побачиш матері й батька. Скажеш?

— Я нічого не знаю... Я нічого не знаю...

Начальник розмахнувся рукою і ударив кулаком хлопця по голові. Івась закричав, гукаючи маму й тата. А потім лежав на підлозі у большевицькому штабі непритомний...

**

Коли змочили йому голову холодною водою, обмили кров і підвели з підлоги, перед ним стояла мати.

Івась кинувся до неї, але дорогу перегородив той самий солдат, що приносив йому юшку й хліб.

— Не можна! — сказав солдат.

Мати стояла мов нежива. Вона була бліда, як з снігу виліплена.

Ліву руку тримала зігнутою, притиснувши до грудей. А коли поглянула на Івася й вимовила: „Сину!“ — Івась запримітив, що вона не має зубів.

— Ти не сказав нічого, сину? — запитала мати й перехрестилася.

Солдат перебив матір:

— Не можна. Тут заборонено говорити.

Увійшов начальник. Мати звернулася до нього:

— Де ви чоловіка мого поділи? Де? Дитину мало не вбили, я ось ледве жива стою, то хоч скажіть де ж ви чоловіка запропастили? Чи ж ви люди, чи звірі, скажіть на милість Божу!

Вона говорила так, що, здавалося, стіни будинку розсуваються, але начальник стояв мовчки. Замість відповіді Івасеві й матері, він наказав солдатові покликати „людей“. Мати, як почувла це, затремтіла, а потім кинулася до начальника.

— Що ви хочете робити з дитиною? Бандити ви, не люди!

Івась підбіг до матері, обхопив її руками й залепетав:

— Мамо, я казав їм, що не знаю, а вони казали, що ви вже призналися. Але ж ви не призналися, правда, мамусенько рідна?.. І татко нічого не сказали?..

Аж ось увійшло троє енкаведистів. Один із них підійшов до Івася, взяв його за руку. Почав її крутити, вигинати за спину.

Мати зойкнула.

Івась закричав, але не заплакав.

Коли хлопець лежав на підлозі непритомний, із заплющеними очима, начальник спитав матір:

— Ну, а тепер признаєшся?

— Бандити! Вбивники, що ви з дитиною зробили? — закричала жінка і кинулася на начальника.

Тоді большевики вивели Івасеву матір на подвір'я.

Івась опритомнів і розплющив очі. Над ним стояв енкаведист.

— Завзятий з тебе хлоп'яга. Але сьогодні ти підеш додому. Тільки ти вже свого батька й матір не побачиш — коли їх вели з допиту, напали партизани-бандерівці і постріляли. Тебе візьмуть у дитячий будинок.

Івась похилив на груди голову, затулив долонями очі. Потім став навколішки й тричі перехрестився. Вперше, по важких муках і знуцаннях заплакав. У нього страшенно боліла голова.

Потім він звів голову, глянув на енкаведиста.

— Ви кажете неправду. Ви самі вбили мого татка і мою маму. Українські партизани не могли вбити їх, бо мої мама і тато самі були партизанами...

Енкаведист зляканими очима дивився на хлопця.

ЧИТАЙТЕ,

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ.

ПОШИРЮЙТЕ

„ВІСНИК“!

ПРИВІТ СУМІВСЬКИМ З'ЇЗДАМ В ЕЛЛЕНВІЛ І ДІТРОЙТІ.

ГОЛОВНИЙ БОРОГ*М. Карпович-Дубиняк***МОСКВА ГОТУЄТЬСЯ ДО НАПАДУ**

У советській конституції, в розділі 12 „Виборча система” написано: „Всі громадяни ССРСР, що досягли 18 років життя... мають право брати участь у виборах депутатів, а також бути ними вибраними”. Коли розгорнемо кожну советську газету, на її останній сторінці прочитаємо такого роду оголошення: „Заводів (подається назва) потрібні робітники (перечисляється кваліфікації) не молодші за 18 років. Молодь-підлітків до 18 років життя на завод не приймаємо”.

Таким чином, згідно з конституцією ССРСР та законами про працю, советська молодь до 18 років вважається підлітками.

Виголошуючи промову 17 січня 1961 року на пленумі ЦК КПСС, Хрущов сказав: „Товариші! В останні роки у нас стало традицією радитися з усім радянським народом перед тим, як ухвалити той або інший державний закон. При цьому проекти законів заздалегідь публікуються, а всенароднє і широке обговорення їх відбувається на сторінках преси. Радянський народ вносить свої пропозиції, які й беруться до уваги ЦК партії та Верховною Радою ССРСР під час ухвалення закону”. („Правда” 20.1.1961 року). (Всі підкреслення автора).

Отже, „партія і уряд радяться з народом”, молодь до 18 років життя — це підлітки, і раптом 8 червня ц. р., без поради й наради з населенням, без широкого обговорення на сторінках преси, появляється постанова Президії Верховної Ради ССРСР, яка змінює точку 17 закону про загальний військовий обов’язок. Президія Верховного Совету ухвалює: „Впровадити до точки 17-ої такий зміст закону про загальний військовий обов’язок: протягом січня-лютого кожного року дільницям покликати на військову службу брати на облік молодь, яка на 1 січня матиме 17 років віку. Голова Президії Верховної Ради ССРСР Л. Брежнев. Секретар М. Георгадзе. Москва, Кремль, 1 червня 1962 року”.

Цей закон оголошено тільки на сторінках „Ведомостей Верховного Совету ССРСР”, що є урядовим прес-бюлетенем уряду з дуже обме-

женим накладом. Ще й до цього часу ані одна центральна газета не повідомила про зміну військового закону, хоч ця зміна безпосередньо заторкує широкі маси громадян.

Постає питання: чому промовчується згаданий закон?

Цього року мав відбутися в ССРСР нормальний поклик до армії молоді 1943-го року народження — 18-ох років життя. Це згідно з військовим законом до 1 червня ц. р. Але під час обліку юнаків згаданого року народження виявилось, що для поповнення чисельности збройних сил покликівців бракує. Це — прямий наслідок „соціалістичної” системи, наслідок московсько-німецької війни 1941-1945 рр., коли то народжуваність звелася до мінімуму. Очевидно, про це в Москві знали наперед, бо згідно з загальним переписом населення на 15 січня 1959 року молоді в ССРСР віком від 16 до 19 років обох статей було 14,7 млн., з того юначок — 9,1 млн. До армії треба було покликати протягом 4-х років (1959-1962) 12 млн. юнаків віком 20-24 років, а було їх лише 5,6 млн., отже бракувало 6,4 млн.

Арифметичні підрахунки показують, що 1939 і 1940 року народжувалося пересічно 5 млн. дітей обох статей, а вже першого року війни (1941) кількість народжень катастрофічно занепала і дорівнювала тільки 1,7 млн.

Тож кремлівські головачі почали застосовувати різні заходи, щоб рятувати ситуацію. Почалася реорганізація армії, її масова механізація, створення спеціальних технічних військ: реактивної артилерії, ракетно-ядрових, танкових, електро-і радіотехнічних та інших з’єднань. Цими заходами намагалися заступити людину машиною. Звичайно, ядро і електронна революція в техніці значно вплинула на перебудову сучасних армій, удосконалення зброї, наснаження збройних сил високорозвиненою технікою. На Заході ця реорганізація армій відбувається без пропагандивного галасу, як нормальне явище, а Москва кожну перебудову своїх збройних сил підносить світові як... „ле-

нінський мирний курс”, як приклад... роззброєння „соціалістичного табору”.

Зменшення покликового віку молоді до 17-ох років свідчить, що Москві не повелося довести до кінця реорганізацію збройних сил згідно з хрущовською воєнною доктриною. (Див. „Вісник” ООЧСУ ч. 5, травень, 1962 р.).

Певно, що генеральний штаб СРСР та штаби військових округ, одержали реальні відомості про чисельний стан цьогорічних рекрутів, переконалися, що живої сили для армії бракує і ніяка технізація її не заступить. Тому і прийнято рішення — покликати в наступних роках до армії неповнолітніх юнаків, тому й змінено точку 17 закону про військову службу. За рахунок цього чисельність советських збройних сил значно збільшиться, що й відповідає проголошеній маршалом Малиновським ленінській доктрині „гармонійного розвитку” всіх видів збройних сил. („Правда” 24.1.1962 р.), до якої Москва повернулася в цьому році.

Таким чином триразове скорочення чисельності советської армії, про яке так широко розписувала комуністична преса, було блефом.

Поклик до армії неповнолітніх юнаків прямо вказує на те, що, поряд з перегонами в ракетно-ядровому озброєнні, Москва триматиме далі армію в 6-6,5 млн. вояків. Збільшення чисельності советської армії (якщо вірити Москві, то вона нараховувала на 1 січня 1961 р. 2,4 млн. вояків) було започатковане в зв'язку з спровокованою більшовиками „берлінською кризою”. Вже тоді ухвалено закон (ніде не оголошений) про продовження військової служби на „неозначений реченець” тим воякам, що підлягали звільненню восени 1961 року. Цей „неозначений реченець” не скасовано ще й досі і тому дуже трудно визначити навіть приблизну чисельність советської армії.

Військовий закон в СРСР змінюється не вперше. До 1926 року на військову службу покликалися юнаків 23-ох років життя, у 1927-1937 рр. — вже юнаків 20-ох років, а під час останньої війни — 18-ох років. Тепер прийшла чергова зміна.

Советські закони про працю „оберігають” здоров'я і фізичний розвиток молоді, та коли справа стосується комуністичної агресивної політики, то всі „турботи і піклування” партії про молодь летять до чорта в зуби! У триби вій-

ськової м'ясорубки можна кидати і підлітків, бо тут діє ленінська засада: „Якщо для перемоги над капіталізмом має загинути дві третини людства, варто воювати”.

Характеристичним є й те, що кремлівські головачі, змінюючи військовий закон, навіть не організували на сторінках преси галасливого „ентузіазму” населення в зв'язку з „мудрими” рішеннями партії. Президія ЦК КПСС ухвалила, Брежньов та Георгадзе за Верховну Раду підписали — і все.

На підставі демографічних відомостей та побічних джерел усталено, що в мирному часі московської молоді пропорційно менше покликається до армії, ніж не-російської. Зате московській молоді облегується вступ до офіцерських шкіл. Принцип такий — на 3-х москалів в офіцерських школах припадає 1 юнак з не-російських народів. Отже „сірою скотиною” в армії — гарматним м'ясом є юнаки поневолені не-російських націй. Реченець військової служби для вояка в советській армії такий: у моторизованій піхоті і танкових військах — 3 роки; в артилерії, летунстві і ракетних військах — 4 роки; у військово-морській флотії — 5 років. Раніше цей реченець був значно коротший: відповідно — 2, 3 і 4 роки.

Московські головачі, покликаючи до армії неповнолітніх юнаків, фактично не дають їм можливості завершити середню освіту. Це в свою чергу гальмуватиме вступ юнаків до високих шкіл після закінчення військової служби. Мета досить прозора: Москва хоче поповнювати цими юнаками „сіре тягло”, регулюючи тим самим надвишку продукції інженерно-технічних працівників, яких є тепер в СРСР більше, ніж того вимагає економіка.

Отже, не маючи середньої освіти, звільнений з армії юнак або залишиться на ціле життя чорноробом чи напівкваліфікованим робітником, або муситиме, в кращому разі, навчатися у вечірніх школах.

Відомо, що міністерство війни та ЦК КСМ ще в 1959 році наказали політуправлінням, партійним і комсомольським осередкам армії організовано спрямовувати вояків по закінченні військової служби на казахстанську і алтайську цілину, на сибірські, далекопівнічні і південно-азійські будови тощо. Таким чином значна частина цих вояків, відслуживши в армії,

буде „добровільно” запроторена у ці віддалені райони ССРСР.

Про шалену мілітаризацію населення ССРСР свідчить також діяльність організації ДОСААФ — Добровільного Товариства Сприяння Армії, Авіації і Фльоті. Офіційно ДОСААФ називається масовою оборонною організацією, фактично ж це є багатомільйонна армія в цивільній уніформі.

Що уявляє собою ДОСААФ? Ось витяг з його статуту:

1. Всесоюзне добровільне товариство сприяння армії, авіації і фльоті (ДТСААФ ССРСР) є масовою патріотичною організацією трудящих ССРСР, що має на меті сприяти зміцненню обороноздатності соціалістичної держави, могутності радянської армії, авіації і військово-морської фльоти.
2. В усій своїй діяльності ДТСААФ керується положеннями програми КПСС про зміцнення обороноздатності Радянського Союзу та його збройних сил.
3. Основними завданнями ДТСААФ є такі:
 - виховання членів товариства в дусі безмежної відданості компартії, радянського патріотизму і дружби народів, в дусі постійної готовості до захисту інтересів соціалістичної вітчизни і любови до радянської армії;
 - пропаганда і поширення серед членів товариства і населення військових і військово-технічних знань;
 - навчання членів товариства і населення основ військової справи і військово-технічних спеціальностей;
 - залучення широких мас населення до оволодіння військовою технікою; участь у підготові кадрів масових військово-технічних професій.
4. Для виконання вказаних завдань ДТСААФ:
 - а) широко пропагує серед населення необхідність зміцнення обороноздатності соціалістичної держави, широко використовуючи для цієї мети усну пропаганду, пресу, радіо, телебачення і культурно-освітні установи; будинки культури, клуби, бібліотеки, парки культури, кінотеатри і т. п.;
 - б) видає газети, журнали, бюлетені, кни-

ги, плякати; організує виробництво військово-навчальних і агітаційно-пропагандивних кінофільмів та діяфільмів з питань військовознавства, розповсюджує військово-політичну, воєнно-історичну, військово-технічну і військово-спортову літературу;

- в) спільно з комсомольськими, спортовими та іншими громадськими організаціями знайомить молодь з життям і побутом радянських воїнів, з технікою і озброєнням військових підрозділів, організує масові військово-спортові змагання, військові табори, військові походи, а також складання молоддю іспитів з військових і військово-технічних знань;
- г) створює військові школи, курси, військові кабінети, військово-технічні лабораторії, майстерні, військово-виробничі підприємства, летовища, автодроми, парашутні устаткування, мотодроми, танкодроми та ін.
5. Членом ДТСААФ'у може бути будь-який громадянин ССРСР, що досяг 14-річного віку... (Газета „Патріот Батьківщини” ч. 23, 1962 р.).

Отже, згідно з статутом ДТСААФ, військове навчання Советського Союзу починається від 14 років віку. Але фактично — від 7-ох років, коли дитина стає членом піонерської організації. Вже для семирічних дітей організуються військові табори, походи, вправи тощо. Військове навчання дітей у середніх школах також передбачене шкільною програмою — по 4 години на тиждень.

В ССРСР за пропаганду війни і мілітаризму — читаємо в советській пресі — притягається до кримінальної відповідальності, як за порушення „мирного курсу” партії і уряду. Але, як виходить з статуту ДОСААФ, мілітарна пропаганда „оборони соціалістичної батьківщини” — узаконена. Не тільки узаконена, але в статуті ДОСААФ чорним по білому записано, що ця організація зобов'язана пропагувати й поширювати серед населення військові і військово-технічні знання. Отже, від Заходу Москва вимагає припинити пропаганду війни і її палів поставити перед міжнародним трибуналом, а в самому ССРСР активно діє широко розгалуже-

З МИНУЛИХ ДНІВ

П. Терещук

ЯК ЗАГИНУВ МИТРОПОЛИТ ОЛЕКСІЙ ГРОМАДСЬКИЙ

Смерть голови т. зв. Автономної Церкви митрополита Олексія Громадського в 1943 році знайшла нещодавно нове насвітлення в автора споминів п. н. „У наступах і відступах”¹⁾. Проте, поки відключемося до споминів Скорупського, що були написані ще в 1946 році, познайомимо читачів з іншими джерелами.

Не маємо тексту оригінального німецького повідомлення про обставини смерті митропо-

1) Максим Скорупський „У наступах і відступах”, спогади, Чикаго 1961 р.

на мілітарно-пропагандивна організація.

Про це Хрущов нічого не сказав у своїй промові на „всесвітньому конгресі миру” 10 липня цього року в Москві. Зате вихвалявся тим, що „ми самі, в односторонньому порядку, скоротили з 1955 по 1958 рік збройні сили на 2 мільйони 140 тисяч вояків. Ми відмовилися від військових баз... Хіба цей факт не є найкращим доказом того, що Радянський Союз не хоче війни? Хіба може будь-яка держава дозволити собі піти на таке велике скорочення, якщо вона готується до нападу?” („Радянська Україна”, 11 липня 1962 р.).

Поклик до советської армії 17-річних юнаків говорить про щось зовсім інше — про те, що Москва приспішено готується до збройного нападу на західній світ, спеціально збільшуючи чисельність своєї армії. Ні в одній західній державі до армії не покликають неповнолітніх юнаків. А хіба будова стратегічного автошляху з Афганістану до Кушки (твердиня ССРСР на південно-східньому кордоні), нафтотяг з Уралу через Білорусь і Україну до Польщі, Чехословаччини і Мадярщини, розбудова на Кубі та в Індонезії московських ракетних баз, мінулорічний натиск Москви на Фінляндію, цьогорічний VIII фестиваль комуністичної молоді в Гельсінках не заперечують хрущовських брехливих заяв?

Москва була і залишається імперіалістичним агресором, світовим колонізатором, розпалювачем ядрової війни. Лише в такому світлі треба розглядати зміну точки 17-ої військового закону в ССРСР.

О. Громадського, але, якщо не помиляємось, нижче зацитовані нами уривки не багато будуть відбігати від справжнього німецького комюніке. Маємо на увазі зміст вістки, що появилася на сторінках „Української Дійсности” з датою 1 червня 1943 року²⁾.

Там написано, що „крем'янецький архиспископ, митрополит Олексій, згинув убитий під час службової подорожі, що її метою була духовна опіка та виконання його духовних обов'язків”.

Далі сказано, що він „виїхав автом о 8-ій год. ранку з Почаївської Лаври і був по дорозі біля Смиги обстріляний бандою. Кулі вбивників смертельно поцілили митрополита, його секретаря, шофера і ще одну особу з його оточення”. Це — стільки про обставини смерті і спричинників, яких названо членами „банди”.

Редакція „Української Дійсности” вмістила, правдоподібно за німецьким текстом, дуже прихильну нотатку про померлого і його життєписні дані.

Проф. Лев Шанковський³⁾ насвітлив цей трагічний випадок так:

„Від довшого часу українські повстанці полювали на крем'янецького гебітскомісара Мюллера, відомого терориста й садиста, що сам розстрілював українців і підпалював села. Дня 7-го травня біля с. Смиги, на шляху з Крем'янця в Дубно їхало добре відоме авто гебітскомісара. Повстанці знищили авто, але в ньому не було Мюллера, тільки митрополит Автономної Церкви — Олексій (Громадський). Митрополит згинув у цьому атентаті.

Митрополит Олексій згинув унаслідок атентату, приготованого на крем'янецького гебітскомісара. УПА й українське підпілля не мали найменшого наміру його вбивати.”

Далі автор розділу праці під назвою „Українська Повстанча Армія” відмітив, що „думка про «автономію» української православної церкви і її підлеглість під московського патріярха

2) „Українська Дійсність”, орган Української Громади в Німеччині, річник IV, ч. 16, Берлін, 1 червня 1943.

3) „Історія Українського Війська”, 2-ге доповнене видання, Вінніпер 1953, стор. 665.

була осоружною в колах православних українців."

Висновок Л. Шанковського такий: „Приписувати вбивство Митрополита Олексія колам УПА й підпілля немає підстав. Втручання до церковних справ ніколи не належало й не належить до завдань УПА й українського підпілля."

Автор статті про двадцятиріччя відродження УАПЦеркви⁴⁾ негативно насвітлив силуету митрополита Олексія. Ось уривок: „Тим часом російський єпископат т. зв. Автономної Церкви, що з'явився на теренах Східної України на кілька місяців раніше українських єпископів, zorganizував уже свої церковні управління в головніших містах України та масово висвячував на місцях нових священників, маючи при тому, що треба спеціально підкреслити, підтримку німецької адміністрації."

Митрополит Олексій був останнім правлячим єпископом Волині до 1939 року, а після того він ввесь час уважав себе єпископом в юрисдикції московського патріарха.

Повніше насвітлення тій справі дав названий вже вище Максим Скорупський. Він у той час належав до „військових відділів ОУН полк. А. Мельника". Ось що пише М. Скорупський про смерть митрополита Олексія (стор. 86—88):

„Хрін дав згоду, і ми в числі 20 хлопців вибралися на шосу раненько, ледве надворі світало. Недалеко шоси, в лісі, затрималися ми на сніданок перед акцією. Хлопці вже мріяли про те, як ділитимуть багату здобич. Макух жартами сказав, що ми заб'ємо якогось попа і вернемось додому."

На відтинку шоси Смига-Судобичі, недалеко переїзду залізниці Крем'янець-Дубно, в старих окопах на горбку заляг наш відділ. Від 5-ої до 8-ої години ми виглядали німецьких машин. Проїхала вантажна машина з робітниками, пропустили ми ще одну поштову німецьку машину, не зачіпали. Нам хотілося здобути зброю, чекали військової машини. Нарешті, вже змудилося чекати і вирішили, що б'ємо першу, яка появиться, машину. За кілька хвилин загула таксівка, посипались стріли, закокотів кулемет Руського. Машина захиталася, як корабель на

4) „20-річчя відродження УАПЦеркви", „Гомін України" ч. 10/1962, передрук за місячником „Українське Православне Слово", лютий 1962, ЗДА.

3. ТАРНАВСЬКИЙ

В ночі з 7 на 8 серпня 1962 р. ненадіжно помер у Детройті Зенон Тарнавський — письменник і журналіст.

Покійний народився 9 вересня 1912 р. у Самборі, де здобув початкову і середню освіту. Вищу освіту здобув на Львівському університеті.

У 1930 роках дописував до українських часописів і журналів. На еміграції продовжував свою журналістично-публіцистичну працю і був головним редактором „Української Трибуни" в Мюнхені і одним з редакторів журналу „Арка". Окреме зацікавлення проявляв до театрального мистецтва і написав п'єсу „Тарас Шевченко", яку ставив театр В. Блавацького. Він був організатором театру „Веселий Львів". У ЗДА проявляв далі своє зацікавлення справами театру і театрального мистецтва.

У 1961 р. переклав з німецької на українську мову середньовічну драму-мораліте „Дійство про чоловіка" (Єдерман) і цю драму під його керівництвом було поставило в Детройті і Торонті на українській сцені zorganizоване ним же „Українське Театральне Товариство" в Детройті.

В особі Зенона Тарнавського українська спільнота втратила великого формату культурного діяча — письменника і публіциста, який залишив у глибокому смутку дружину і двох синів. Похорон відбувся 11 серпня ц. р.

Вічна Йому Пам'ять!

море, і раптом з'їхала в рів. Стріляючи, підбігаємо до машини і своїм очам не віримо: з авта висипались чотири трупи, між ними один священник і єпископ Олексій (Громадський). Всі жажнулися. Сталася фатальна помилка . . ."

Це тільки про обставини загибелі митрополита і його супутників.

ПОШИРЮЙТЕ ВІСНИК!

ПРИЦІПІВІЗМ І МУЖНІСТЬ*)

Загріта його особистим прикладом, пішла вся революційна ОУН вказаним шляхом — шляхом важким, тернистим, политим кровю, але повним честі і слави.

В ті дні важкої боротьби довелось Степанові Бандері прийняти ще й болючі удари долі в родинному житті. Зараз по відступі більшовиків з Галичини, він одержав вістку, що його батьки, арештовані напередодні вилуку німецькою більшовицької війни московським НКВД, згинули. По виході з польської тюрми він одружився, і тепер довелось залишити молоду дружину із страхом, чи не доведеться і їй за його постапу до гітлерівської політики зазнати мук і поневірянь в німецьких тюрмах і концтаборах. Разом із іншими членами ОУН, були заарештовані й два брати Степана, а в серпні 1942 р. він одержав вістку, що обидва вони згинули в німецькому концтаборі Ашвіці, закатовані в жорстокий спосіб.

Збройний супротив гітлерівсько-німецьким поневолячам

В політичній площині Акт 30 червня 1941 р. був заманіфестуванням перед усім світом і перед історією воли українського народу і його становища супроти нових подій. В площині практичної дії це був вступ отвертого активно-го спротиву гітлерівсько-німецьким поневолячам. Логічним висновком того Акту мусіла бути збройна боротьба українського народу під проводом революційної ОУН проти гітлерівської Німеччини. Тому Перша Конференція ОУН, що відбулася в вересні 1941 р. прийняла між іншими постановами і напрямні праці в найбільшочому часі, а саме:

є) пропагандивно-роз'яснювальну підготову шляхом розкриття німецьких плянів поневолення України, за яку гинув, як святу, Моральна сила характеру Степана Бандери та його фізична видержливість на тортури виявилися міцнішими, ніж уся фізична сила гештапо.

В питанні державної самостійності українського народу виявив себе Степан Бандера не вгнутим принципіалістом як керівник політичної організації і непохитним у відстоюванні свого становища в часі боротьби проти польського окупанта і таким виявив він себе й тепер супроти гітлерівської Німеччини. Як колись не могло бути й мови про те, щоб Бандера здавав на ласку поляків Організацію та колись не могло бути й мови про те, щоб Бандера здавав на ласку німців. І як не лякався він ні тортури, ні смерті за волю України із рук поляків, так не злякався він тепер і німців.

Про його постапу в часі німецького переслідування на початку липня 1941 р. пише Віктор Андрушевський, місто голова Українського Національного Комітету, що був присягнутим при тому: "Через два дні по тому, як був випущений бюлетень ч. 1 (т. зн. бюлетень УНК, в якому Президія інформувала про Акт 30 червня 1941 року) німецька адміністрація заклікала Прегенерал-Губернатора Бюлер у присягнутості не-рекламача поляк. Бізанта. До кімнати вступив привезений поліцістами Степан Бандера. Бюлер звернувся до нього з запитом, хто і з чиєюго наказу проголосив Акт у Львові. Бандера відповів: "Мой люди і з мойого розпорядження" Бюлер в різких словах домалгався той акт відклікати, але С. Бандера в таких же різких словах заявив, що той Акт не буде відкліканий".

І те своє рішуче "Ні" Бандера зумів втримати аж до розвалу гітлерівської Німеччини, хоч і довелось йому терпіти за це довгі роки важкого в'язнення в німецьких тюрмах і концтаборах та кожного дня бути готовим на смерть. В його особі воскрес могутній дух гетьмана Пала Полуботка, що в канідахах в тюрмі, мав відвагу судити московського царя за його злочини супроти України, і дух Гонта, що й на палі не просив ласки у ворога, але білагословив справу визволення України, за яку гинув, як святу. Моральна сила характеру Степана Бандери та його фізична видержливість на тортури виявилися міцнішими, ніж уся фізична сила гештапо.

*) Уривок із недавню виданої книжки д-ра Петра Мирчука п. з. "Степан Бандера — символ революційної безкомпромісовости". Книжку видали ООЧОУ. Нью-Йорк і Літа Визволення України, Торонто.

Для асного розуміння політичного процесу ми хочемо тільки ще раз пригадати, що Українська Повстанська Армія зродилася з Акту відновлення української держави, проголошеного 30 червня 1941 р., з ініціативи Організації Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери.

Вряді УПА стали рам'я в рам'я найкращі сини українського народу, представники всіх земель України, представники всіх прощарків і верств. Кров'ю своїх найкращих представників, проливаючи в боях УПА з гітлерівськими мільйонами окупантами, писався нестерпимим літерами в історії вислід всенародного плембичити українського народу в питання його постави до Акту відновлення української держави, проголошеного з ініціативи революційної ОУН під проводом Степана Бандери 30 червня 1941 року. І разом з цим, не вписувалася в історію відповідь на питання, чи в обороні того Акту шляхом збройної боротьби з гітлерівською Німеччиною стає тільки сама революційна ОУН, чи — за її покликком — увесь український народ.

Без компромісів — до кінця

Під кінець 1944 р. стратегічне й політичне положення Німеччини стало важке. Німецьку армію викинули з теренів східної Європи, більшовицько-московська потопала знову Україну, Вілорусь, балтійські держави, перекочувалася за Вислу і починала затрокувати са-мію Німеччину. В такій ситуації німецькі керівники почали шукати союзників у боротьбі проти більшовицької Москви серед поневолених або затрокуваних народів. В тому шуканні вони спинилися і на українському народі та запропонували українцям творити окремі українські військові частини в рамках німецької армії, а дали й спеціальні українські національні комітети.

На власній шкурі довелось німцям пізнати і морально-політичну, і фактично-фізичну силу Української Повстанської Армії, революційної ОУН та всього українського революційно-визвольного фронту. Тому цю силу німці і пробували приєднати собі як союзника для оборонної війни проти Москви. В поговині грудня 1944 року Степана Бандеру звільнили з концтабору, а для підсилення враження про „добру волю”

лення й колонізації України. Одночасно таку ж акцію проти нових намагань большевизації українських теренів, що її проводять насилані Москвою в Україну агенти та партійні ді-версійні групи;

(є) збір та магазинування зброї;

(ж) вишкіл нових кадрів для визвольної бо-ротьби та охоплення ними шораз дальших те-ренів.

Призначення певного часу між проголошен-ням Акту відновлення української держави і збройним виступом проти гітлерівської Німеч-чини для психологічно-політичної підготовки українського загалу було конечним з приводу масової психози довіря до Німеччини, до чого великою мірою причинився своєю політикою в 1938—40 рр. теж ПУН, очолений полк. А. Мель-ником. Безпосередній збройний виступ рево-люційної ОУН проти Німеччини був би в тій ситуації не зовсім зрозумілим для українського суспільства і став би був воюю на млин пропа-ганди колаборантів, які запевняли, що Німеч-чина сприяє державницько самостійницьким змаганням українського народу, але бойові дії революційної ОУН провоюють репресії зі сто-рони Німеччини.

Процес роз'яснення ситуації пройшов швид-ко. Шлодення дійсність знайомила українське населення з німецькою практикою аж нагато різко, а відновлення української держави вже в перших днях приходу німецької армії на укра-їнські землі змусило політичний провід гітле-рівської Німеччини розкрити своє справжнє об-личчя і в політичній діяльній у відношенні до питання державної самостійності України. Це дає змогу революційній ОУН перейти від полі-тичного до збройного спротиву гітлерівській Німеччині з певністю, що в тому знайдє вона тепер повну піддержку всього українського на-роду.

Так зароджується восени 1942 р. Українська Повстанська Армія, що поставила з перетворення збройних відділів революційної ОУН у всенародню повстанську армію українського народу. Вияснити українському читачеві, що таке УПА — Українська Повстанська Армія — сьогодні вже немає потреби. Річю і значення УПА в історії визвольної боротьби українського на-роду знає добре кожний український патріот і на рідних землях і поза межами Батьківщини.

Ділимося з друзями та знакомими сумною
всткю, що дня 20-го липня ц. р. відійшов
у вічність на 62-му році життя

бл. п. ДМИТРО ГАРАНДЖУК

довголітній член ОУН, кооператор та відданий
громадський працівник.

Вічна Йому пам'ять

Відділ ООЧСУ, Лос Анджельос

німецького політичного проводу, теж деяку частину інших провідних членів революційної ОУН. Тримавши їх на волі під поліційним доглядом, запропонували Бандері переговори. Йому, як провідникові українського революційно-визвольного руху, пропонували ввійти в склад Українського Національного Комітету, який мав утворитися за апробатою німецького уряду для репрезентації українців перед німецькими властями, декларувати свою приязнь до гітлерівської Німеччини і видати окрему відозву до всього українського революційно-визвольного фронту з повідомленням про союз цих українських сил з Німеччиною в боротьбі проти Москви. За це німці обіцяли звільнити з концтаборів решту членів ОУН, дати потрібну допомогу в зброї Українській Повстанській Армії й всьому збройному підпіллю та дозволити на збільшення українських військових частин в рядах німецької армії. На випадок відмови від співпраці, Бандері загрозили поворотом, разом з усіма звільненими націоналістами, до концтаборів, де передбачувалося повне винищення всіх в'язнів, якби Німеччина мала війну програти.

Не бракувало в тій ситуації й „порад” із сторони різних українських політичних діячів прийняти пропозицію німців і „рятувати, що можна”. Але Бандера поставив справу в зовсім іншій площині, якої вимагала і честь української нації і політична доцільність: він поставив німецькому урядові вимогу офіційного визнання Німеччиною Акту відновлення самостійної й соборної української держави, визнання українського уряду, що повинен тепер зформуватися заходами українського революційно-

визвольного фронту, в порозумінні з усіма іншими українськими політичними силами, сувереном і єдино компетентним чинником в усіх українських справах, та апробувати творення української армії поза рямками німецької армії, як зовсім окремої збройної сили суверенної української держави, а також офіційної декларації німецького уряду, що Німеччина ніяких імперіялістичних плянів супроти України не має і мати не буде.

На таке домагання гітлерівська Німеччина, запаморочена гітлерівською ідеологією, не була здібна відповісти прихильно. Навіть в обличчі повного ганебного розвалу гітлерівські провідники Німеччини не могли позбутися мрій про те, що їм таки вдасться захопити чужі, а перш за все українські землі, і перетворити їх у свої колонії. А тому й не погоджувалися визнати самостійність української держави та суверенність українського уряду, пропонуючи творити замість нього тільки льояльний до німецьких властей Український Комітет та українські військові частини в рамках німецької армії.

Німецьку пропозицію Бандера відкинув. У питанні державної самостійності України та суверенітету української нації Бандера ніякий компроміс не йшов, не пішов на нього й тепер.

Завдяки своїй стійкості щодо основного політичного принципу визвольної боротьби українського народу, Бандера зберіг українську самостійницьку ідею та українську визвольну боротьбу чистою, несплямленою і прямолінійною до кінця.

Цим своїм рішенням при кінці другої світової війни Степан Бандера, як провідник революційної ОУН, що стала авангардом усього українського народу в його боротьбі, зберіг непорушним увесь той морально-політичний капітал, що його здобув собі український народ у боротьбі з гітлерівсько-німецькими окупантами, підсилюючи тим моральну силу українського народу на рідних землях у його боротьбі проти червоного наїздника та даючи українським політичним діячам на чужині міцну морально-політичну базу для діяльності на міжнародному полі в користь української справи.

З НАШОГО ЖИТТЯ**УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА КЛІВЛЕНДУ
ПРОТИ ЗЛОЧИНІВ МОСКВИ І ПОЛІТИКИ
ДЕРЖАВНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ**

Заходом місцевих Організацій Визвольного Фронту відбулося 24 червня 1962 р. у великій залі Линколн Гайскул у Клівленді, Огайо, громадське віче, на якому виступили з доповідями ред. Ігнат Білинський, голова АП АБН та секретар Екзекутиви УККА і редактор англomовних видань УККА Володимир Душник.

Віче відкрив вступним словом голова місцевого Відділу Організації Оборони Чотирьох Свобід України д-р Зенон Винницький. Опісля пп. Володимир Душник, в англійській мові, та Ігнат Білинський, в українській мові, з'ясували злочинні методи Москви в боротьбі проти українського народу, зокрема послідовні вбивства провідних постатей української визвольної боротьби, як останньо Голови ОУН Степана Бандери та політичного діяча і журналіста д-ра Лева Ребета. Доповідачі стверджували непоборність ідеї волі і змагання до державної незалежності поневолених Москвою народів, зокрема України, та вказували на брак належного розуміння суті визвольної боротьби поневолених народів у вільному світі, головню в Америці, яка іде на компроміс із силами тиранії, зрікаючися великого морального і політичного провідництва, як речник вільного світу в боротьбі з большевизмом.

Доповідачі вказували також на шкідливість політики Державного Департаменту та Секретаря Діна Раска у відношенні до України й інших поневолених Москвою народів, що спрямовує Америку на шлях політичної капітуляції перед Москвою, допомагаючи їй у збереженні невірної імперії.

В дальшій програмі віча, що її вів в українській мові д-р З. Винницький а в англійській — англomовна секретарка Відділу ООЧСУ п. Доротея Оленик, висвітлено кінофільм з похорону сл. п. Степана Бандери в Мюнхені, після чого виступали з привітним словом адв. Джуліюс Сметона, син останнього президента Литви, та представник міської Управи Клівленду п. Іван Білинський.

Віче закінчено прийняттям резолюцій із заступом злочинних дій Москви та закликem до

Державного Секретаря Раска перевірити напрямні політики Державного Департаменту щодо поневолених Москвою народів, зокрема щодо України, та схваленням телеграм до президента Кенеді з проханням до нього проголосити в цьому році проклямацію Тижня Поневолених Націй.

**АМСТЕРДАМ У ПОКЛОНІ УПАВШИМ
ГЕРОЯМ**

16-го червня о год. 8-й вечера в українській католицькій церкві св. о. Миколая в Амстердамі, Н. Й., місцевий парох о. Лев Ліщинський відслужив панахиду за душі героїв, які життя своє віддали за Україну.

В дні 17-го червня о годині 7.00 вечора в залі Українського Народного Дому старанням 15-го Відділу Організації Оборони Чотирьох Свобід України відбулась Академія для відзначення Героїв: сл. п. гол. Отамана Симона Петлюри, полк. Євгена Коновальця, ген. Романа Шухевича-Тараса Чупринки, Провідника ОУН Степана Бандери.

Американський гимн відіграла оркестра під дир. п. С. Когута. Вступне слово виголосив секретар Відділу п. Осип Пащак, підкреслюючи, що кожного року святкуємо Свято Героїв і клонимо голови перед тінями чотирьох поляглих провідників визвольної боротьби останнього півстоліття, як рівнож в їх особах вшануємо всіх інших провідних і рядових борців за волю України, відомих і невідомих. Зазначивши, що на зміну впавшим провідникам приходять нові, прелетгент ствердив, що бій за державну незалежність України не може закінчитись, інакше як повною перемогою над ворогом всього свободолюбного людства, загарибницькою Москвою. Постановом з місць всі присутні однохвилинною мовчанкою вшанували пам'ять упавших героїв. Вірш „Відважний Юрчик” гарно продеклямувала новачка Пласту Марія Варшона.

Святочну доповідь виголосив голова Відділу ООЧСУ інж. Мирон Свідерський, підкреслюючи, що народ у поході мусить мати своїх провідників, на яких орієнтується і за якими йде. Це стосується насамперед важких періодів історії народу, коли йому загрожує катастрофа — ворожий наїзд, поневолення, винищення, тобто коли перед народом стоїть невідхильність боротьби на життя і смерть. На долю української нації, поставленої Божим Провидінням на грані двох світів, випало грізне, але величне історичне завдання бути завжди у безупинному поході, у важкому змаганні за своє життя і волю, бути повсякчасно борцем за Божу і людську правду аж до повної перемоги над ворогом.

Деклямацію „Молитва за впавших героїв” виконала п-на Стефа Коваль, організ. референт жіноцтва.

В мистецькій частині Академії форт-сольо та дуєт виконали п-на Дарія Семенген і Леся Пащак. Пісню „Рушничок” відспівав п. Іван Семчук під акомпаньямент п-ни Ярослави Когут. Оркестра „Арфа” під

РЕЦЕНЗІЇ

Повість про Марка Вовчка

Видавництво Миколи Денисюка в Чикаго випустило в світ нову повість Юрія Тиса під заг. „НА СВІТАНКУ” (404 стор.) про життя і творчість Марії Вілінської, відомої як Марко Вовчок. Назва книжки символічна: Марко Вовчок, яку великий Шевченко звав своєю донею, виступила в українській літературі в другій половині минулого сторіччя, на світанку нової доби в українській історії — доби Відродження.

Після смерті Шевченка вона залишилася самотньою; великий і такий же в'їдливий Куліш додавав їй пезалі; видане в Парижі у французькому перекладі велике і цікаве оповідання „Маруся” Марка Вовчка вийшло без її підпису... Під кінець життя письменниця була змушена задля заробітку писати російською мовою (рівнобіжно й українською). Нещасливе подружнє життя, а потім гості поїздки по Європі, знайомство з одіозною Жорж Занд, перебування самотньої гарної жінки в Парижі... — викликали розмови й плітки. Спад українського національного життя після смерті Кобзаря, коли багато українців збайдужіло до її хитнулось вбік самодержавства; ліквідація кріпацтва, проти якого в першу чергу писала Марко Вовчок — а звідси нібито й неактуальність її творчості взагалі... Це — лише дуже короткий переказ проблем та біографічних даних, що їх мав докладно вивчити Юрій Тис, щоб створити повість про нашу видатну письменницю, яка в ті важкі часи залишилася вірною рідному народові і яка буде завжди цікавою своїми „Народніми оповіданнями” (антикріпацькими). Саме в них Марко Вовчок зберегла для нащадків частину минулого нашої історії, горного минулого.

Автор значною мірою справився з завданням, відповідальним і складним. Він використав багато джерел, вивчив багато документів. Зображуючи постать Марка Вовчка, Юрій Тис зумів — часто між рядками — правдиво зобразити мистецьким керівництвом п. Семена Когута виконала ряд повстанських маршів: „Збудись, Могутня Україно”, „Машерують вже повстанці”, „Вже вечір вечоріє”, „Нумо, хлопці, до зброї”.

Закінчено свято національним гимном, що його відіграла згадана вище оркестра.

О. П.

і спричинника лиха України — Росію, ту що насадила в козацькій Україні самодурне кріпацтво. Не даремно на стор. 359 повісти „НА СВІТАНКУ” автор згадує про відвідини Марком Вовчком Львова, по дорозі з Франції, коли письменниця зайшла в редакцію української „Праці”. „Марія показала їм статтю в паризькому „Ля Патрі”, що їй мусіла перекласти, бо французької мови не знала: „Європейський нарід, забутий історією, — це українці. Москва вдержалася перший раз в Європі, коли здобула Україну”. Юрій Тис виразно показує, що й тогочасні російські виступи проти московського самодержавства — в більшості були виступами українців чи українцями інспіровані.

На жаль, в мову твору закралася кілька русизмів та льокалізмів, на зразок „виводу” (висновки), „вдумзиво” (вдумливо), „попливали” (поплавали), „велике число” замість багато чи велика кількість. Зрідка трапляються й стилістичні недолатности, як ось: „Погаля ВІПКА-ТИ найвибагливіші пезива... , вигадливі підливки”... (тобто випікати — підливки). Подекуди прикро вражає конспективність викладу.

Без огляду на це, „На світанку” — одна з небагатьох українських біографічних повістей — заслуговує на увагу вдумливого читача. Це не потягово-автобусна література, а література відповідальна. Не даремно так наклався на Юрія Тиса советський партієзнавець О. Мазуркевич у книжці „Зарубіжні фальсифікатори української літератури”, що вийшла в Києві тиражем 10.000 примірників. „На світанку” — це повість реалістична про людину праці — українську письменницю Марко Вовчок, яка тужила за щастям української людини і в ім'я того щастя трудилась.

Л е о н і д П о л т а в а

ПОДОБАЄТЬСЯ ВАМ НАШ ЖУРНАЛ,
ЗАПРЕНУМЕРУЙТЕ ВАШИМ БЛИЗЬ-
КИМ АБО БОДАЙ ПОРАДЬТЕ ЇМ, ЩОБИ
ВИСЛАЛИ ПЕРЕДПЛАТУ!

По \$10.00: Горанський, Поп (лікерстор), Музика (погребник), М. Левицький.

По \$5.00: Гарасименко, І. Масляно, Прийма, Підляшецький, Курпіта, Франків, Укр. Книгарня, Помир, Левкович, Чуба, Обух. Прокуда, Матвіїв, Білик, Шевчук, Хорашин, Пертика, Шимчук, Рудий, Кулик.

По \$4.00 — П. Бойко.

По \$3.00: Пасичняк, Павлюк, Беник, О. Бойко, Повідайко, Фірцович.

По \$2.00: Корній, А. Антонович, Ольга (ресторан), А. Вітовська, Г. Рудек, М. Стеців, П. Зяць, Петрик, Стербенський.

Листа ч. 230/а. Збірщик Іван Михальцевич.

По \$5.00: А. Лучків, д-р Крупка, д-р Шиманський (?) (нечитке), Т. Карий, В. Чорній, О. Сарахман, В. Куцан.

ВІДДІЛ ООЧСУ КАРТЕРЕТ

По \$10.00: „Ситі Сервіс Гараж”, І. Рачинський, І. Глущик, Т. Дреботій, Н. Кухта, М. Гидзій, А. Кіндзерський.

По \$8.00 — В. Матлага.

По \$5.00: Т. Каськів, І. Гамуляк, д-р І. Феник, Я. Турко, І. Синовіцький, І. Лісок, Я. Зубенко, С. Скіба, В. Мазан, І. Бойчук, М. Ющак, А. Моряк, І. Петришин, І. Дреботій, С. Пестрак, М. Шманько, В. Смереченський, Е. Візуб, О. Глущик, П. Оначинин, П. Брикайло, С. Ситар, І. Дияльський, М. Гидзій, підпис нечиткий — Н. Н., М. Микула, В. Дитиняк, С. Ткачик, С. Конів, С. Матлага, І. Клебан, Українсько-Амер. Клуб, Д. Сенюк, М. Подубенський.

По \$4.00 — І. Журковський.

По \$3.00: І. Федак, Отець І. Гундяк, В. Лещик, А. Грняк, В. Янів, Ю. Шманько, К. Несторович, І. Червеняк, Я. Цар, М. Сенишин, Х. Галайшин, І. Кілик, В. Гнатівський, А. Гутник, Отець П. Мелик, С. Гричишин, П. Капко, Т. Вурич, С. Воднар, Е. Вадяк, Д. Цимбаліста, І. Трунко.

По \$2.00: О. Пукас, В. Рубас, Г. Волянський, І. Колібас, „Картерет Амоко Гараж”, „Кочекс Аптека”, Р. Тербецький, І. Лазар, Т. Маслюк, І. Зубак, С. Гамуляк, М. Шевчук, А. Цар, І. Попіл, І. Старек, С. Гаморський, І. Ціммерман, В. Зубак, А. Маслюк, С. Дмитрак, П. Брус, М. Кравик, Я. Васюхо, С. Береженський, О. Гудз, М. Клебан, Ю. Катковський, Е. Велюх, А. Гедин, П. Камельський, М. Вадяк, О. Рик, К. Каськів, І. Середоха, П. Калічинський, М. Головчук, А. Маланчак, П. Мурза, М. Качур, П. Кіс, О. Сюда, Т. Клебан, О. Семчик, М. Дудич, О. Смолинєць, С. Андраш, І. Глущик, О. Трач, Т. Якубович, К. Гарів, В. Мартинюк, В. Принада, Л. Моклак, М. Хімяк, І. Чвартацький.

По \$1.50 — В. Кілик.

По \$1.00: Р. Кілик, А. Фещур, В. Дорошенко, М. Абельт, М. Савірко, О. Вадяк, О. Гінда, С. Огарик, Г. Цар, В. Бабикс, Я. Вашович, М. Юдка, К. Гадиняк, Г. Лісничий, Е. Ніч, В. Кововка, О. Вадяк, Ф. Петіца, М. Головчук, М. Познанський, Т. Гадиняк, І. Яворський, М. Келман, І. Бритон, Ю. Елко, С. Кілик, Д. Літус, І. Дума, О. Ситник, А. Сікора, П. Волошин, М. Френер, Т. Герман, „Бравн Бар”, І. Васючко, Е. Кілик, С. Винар, С. Семенко, А. Казьо, Д. Зазворський, Словацький Клуб, А. Шевчук, В. Серафимович, А. Караковський.

По 50 центів: „Армі Нейві Стор”, В. Товт, Ю. Шапра. Листа ч. 231. Збірщик Еміліян Ільницький.

По \$5.00: Еміліян Ільницький, Осип Рик, Н. Н.

По \$3.00 — Т. Варняк.

По \$2.00: В. Білий, Михайло Вовк.

По \$1.00: Іван Кончак, ген. Калусцінський, Василь, Пекар, Теодор Сепчишин, В. Пицимуха.

«Голубець ОиБ У-- .\$.»

ВІДДІЛ ООЧСУ, ОСЕРЕДОК СУМА

і Т-во б. Вояків УНА в ЙОНКЕРСІ і ГЕЙСТІНГУ

По \$10.00: О. Дашко, д-р В. Кіналь, М. Сндор, В. Бояк, В. Козіцький, С. Гаврилук, Н. Антошник, М. Шашкевич, І. Ільчишин.

По \$5.00: О. Кудрик, О. Дудар, І. Тацій, А. Ромашенко, І. Бірко, О. Вовк, Д. Глушко, П. Костечко, М. Періх, М. Зварич, С. Коцур, С. Шульгин, І. Сенькович, В. Коверко, Ю. Ковальчик, В. Подоляк, В. Мандзій, М. Стрик, М. Баранський, М. Мохунь, І. Булат, Е. Таратуцька, І. Пециляк, Д. Хавтур, Д. Жупник, Р. Глушко, С. Ривак, І. Когут, Р. Сидолюк, О. Везкоровайний, І. Дучинський, В. Ковалчик, В. Шевців, І. Конькевич, В. Сметанюк, О. Степанчук, В. Кравец, В. Мельничук, В. Гапачило, П. Бойко, І. Воженко, Дошна, О. Щур, В. Коцур, проф. О. Кулинич, В. Кульчицький, Л. Гладчук, Д. Малик, Т. Корінь, д-р О. Сохан, І. Палій, М. Гузоватий, А. Куцина, В. Мельничук.

По \$4.00: П. Ніч, М. Іванів.

По \$3.00: С. Ревак, В. Бек, О. Лопиш, П. Шкафаровський, Т. Коцур, М. Шпак, Д. Кухтенко, Мигалюк, М. Виньовський, В. Івасютин, М. Попович, Васильчак, М. Поступак, І. Москаль, П. Гусинко, проф. В. Губицький, мгр. С. Коцилаба, мгр. В. Черевко, І. Сердинський.

По \$2.00: П. Топільницький, А. Сенківський, Д. Топільницький, Терешкевич, А. Вовк, Н. Фесій, Ю. Гірняк, І. Дуда, д-р Р. Борковський, О. Карпишин, І. Форошовський, І. Гончак, ред. С. Женецький, І. Матушкевич, інж. М. Гнатів, В. Преган, Н. Карачевський, д-р Я. Стрийський, М. Корень, Уздейчук, В. Вітюк, Д. Возняк, М. Цап, А. Солтисьяк, А. Канішак, М. Оліярчик, З. Обух, В. Піцик, М. Валь, В. Подоляк, Д. Сосяк, С. Баницький, І. Сивик, І. Глива, Л. Шморгай, І. Хомяк, А. Павельчак, Т. Шмагай.

По \$1.00: М. Тех, К. Ваган, Т. Ропицький, І. Гомза, Я. Берладин, Терлецький, Гавриняк, М. Пеневич, А. Тацін, В. Денисюк, І. Бабухівський, М. Макаруч, Я. Федорко, М. Уличний, І. Русинко, Т. Гарасимів, Г. Мурин, Видзьяк.

ВІДДІЛ ООЧСУ і ОСЕРЕДОК СУМА

В ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ.

По \$50.00 — Безіменний.

По \$30.00: Безіменний, Г. Бура, І. Цьолко.

По \$25.00 — Д-р Новаківський.

По \$20.00: П. Вох, А. Шубак, Я. Гавур, Д. Дидик.

По \$15.00 — М. Ткач.

По \$12.00 — Л. Зяман.

По \$10.00: Е. Вох, В. Кульчинський, Т. Шрег, М. Васюта, С. Максимчик, Е. Ясиньовський, С. Миколишин, М. Жук, М. Дзядів, В. Садівник, М. Кучера, В. Гаврилук, В. Куцій, С. Мильник.

По \$5.00: В. Бойко, Отець М. Могучий, Д. Вох, М. Шеремета, П. Савчук, Ю. Харченко, І. Хопляк, В. Г., Пірановський, Я. Янчинський, О. Зубрицький, М. Королишин, Л. Зарчак, С. Зарізний, Ю. Книгицький, Брати

Помочі, С. Вовкун, Л. Семиняк, В. Гєва, І. Батюк, А. Шаран, М. Яцусь, О. Кейса, В. Семенен, Ю. Ференцевич, д-р Бачинський, Ю. Кріль, М. Вітер, Б. Турко, К. Смитанюк, М. Савченко, В. Хомяк, Мікулик, Н. Н., П. Браварний, П. Пришляк, М. Пилипчак, М. Кобаснюк, К. Северин, П. Колігмен, П. Войко, О. Войко, С. Ховчун, д-р Явний, І. Озоровський, В. Литвинка, В. Вілик.

По \$4.00 — В. Бридун.

По \$3.00: М. Тарапацький, А. Сакало, А. Сясун, С. Леуш, В. Гузар, А. Малюца, П. Лахоцький, В. Карій, С. Микитюк, І. Петрівський, М. Команейкий, Я. Головачак, Г. Іванів, І. Кравчук, М. Драган, Д. Гуменний, Т. Штаміль, В. Гадева, С. Дзядів, І. Вішка, А. Демченко, І. Петришин, Ф. Колодій, П. Керницький, П. Такої.

По \$2.00: Г. Лисенювич, Т. Доманський, В. Гіль, О. Кравчинюк, С. Гнатішак, Мухин, В. Цегенко, М. Гайдук, О. Зидик, М. Цьолко, О. Квасниця, Ю. Цьолко, І. Нечильницький, П. Палка, В. Вакарук, П. Гулькевич, Кедринський, Ю. Дубецький, Т. Загорбінський, П. Беген, П. Ващинський, Мирон, Гонос, П. Джекжара, К. Линчук, д-р Вілосор, Н. Кручик, М. Швед, Г. Ілечко, І. Шупляк, Я. Іваницький, Я. Чміль, О. Колодій, Е. Колодій, М. Вірт, А. Фесенко, В. Лисак, М. Лисак, М. Турчинська, В. З., В. Полегенький.

По \$1.00: І. Бачинський, Ф. Галеченький, В. Ласій, В. Вох, К. Філюш, Курило.

ВІДДІ ООЧСУ БІНГЕМТОН

Листа ч. 311. Збірщик С. Курило.

По \$5.00: Євген Курило, Михайло Захарків, інж. Євген Винник, мгр. Василь Гірний, Стефанія Мороз.

По \$3.00: Володимир Феданків, Павло Опацький.

По \$2.00: Антін Феданко, Іван Іванейко, Євген Здеб, Пилип Пиріг, Марія Василів, Дмитро Яремчук.

По \$1.00: Петро Добрянський, Осип Клячаний.

ВІДДІ ООЧСУ І ОСЕРЕДОК СУМА БАЛТИМОР, МД.

Листи чч. 316 і 317 — \$115.00. Збірщик Володимир Стельмах.

По \$10.00 — Всч. о. Петро Мельничук.

По \$5.00: Володимир Стельмах, Степан Поліщук, Іван Корнафель, Омелян Монастирський, Володимир Ільницький, Кароль Зімрос, Дмитро Тямюк.

По \$4.00 — Олекса Попик.

По \$3.00: Олекса Сідляк, Михайло Телюк, Володимир Лукаш, Семен Кузик, Іван Сенюта, Роман Вільчак, Степан Купчик.

По \$2.00: Семен Войтович, Степан Зарубайко, Степан Гуменюк, Михайло Гоїн, Пахомій Вадзай, Дмитро Ляхолат, Андрій Ляхолат, Осип Шакало, Михайло Хомішак, Степан Римський, Петро Телюк, Степан Маценко, Анна Стельмах, Орест Гадзаман, Василь Татчин, Василь Тямюк, А. Поліщук, Дмитро Козак.

По \$1.00: Іван Барнич, Володимир Венгер, Марія Венгер, Іван Олійник, Теодор Савчук, Микола Вавриків, Яків Лисиманка, Василь Луцяк, М. А. (нечитий).

Листа ч. 318 — \$19.99. Збірщик Андрій Чорний.

По \$5.00 — Євген Снігура.

По \$3.00 — С. Парацак.

По \$2.00: Йосиф Приймак, Володимир Сушко, Василь Будько, Теофіл Попович.

По \$1.00: Олекса Жук, Марія Івахів, Іван Шмигулець.

Листа ч. 319 — \$43.00. Збірщик Андрій Чорний.

По \$5.00: Андрій Чорний, Степан Івашко, Микола Турник, Лев Юзенів, Василь Верний, Іван Сливка.

По \$3.00 — Василь Охота.

По \$2.00: Теодор Хай, Теодор Луцишин, Петро Боднар, Михайло Кравчук.

По \$1.00: Іван Тригубенко, Остап Садовий.

т оє4) Збірковал

Листа ч. 320 — \$85.00. Збірщик Адам Ціздин.

По \$5.00: Богдан Войтович, Адам Ціздин, Ярослав Воднарук, Іван Ільчишин, Іван Грицківський, Григорій Бойтович, Микола Шандровський.

По \$3.00: Всч. о. Василь Соловій, Евстахій Костів, Степан Серединський, Антін Лукіячук, Свісгун.

По \$2.00: Володимир Гудима, Богдан Гудима, Михайло Смоляк, Богдан Ласюк, Петро Зазуляк, інж. Іван Совган, Михайло Кец, Іван Іванюк, Михайло Гіряк, Микола Баран, Михайло Хома, Михайло Ігнат, Володимир Ільницький, Олекса Рибак.

По \$1.00: Григорій Малік, Степан Шиманський, Антін Хімяк, Ярослав Терехух, Йосиф Маляр, Андрій Зейло, Петро Мудрий.

Листа ч. 322 — \$50.00. Збірщик Василь Олексюк.

По \$5.00: Василь Олексюк, Іван Радь, Володимир Штундик.

По \$3.00: Теодор Кузьмів, Богдан Мацук, Степан Стечик.

По \$2.00: Андрій Радь, Іван Федарчук, Микола Дубравський, Дмитро Лоренц, Іван Смоляк, Іван Грицидьо, Павло Каглан, Іван Тремба, Катерина Панас, Осип Гоцуляк, Василь Богдан.

По \$1.00: Степан Яремчук, Петро Скирчук, Іванна Захарків, Осип Мармаш.

Листа ч. 328 — \$22.00. Збірщик Василь Олексюк.

По \$3.00 — Юрій Іваневич.

По \$2.00: Іван Малко, д-р Ярослав Хмілевський, Дмитро Головей, Зеновій Гой, Михайло Сенюк, Василь Стасюк, Іван Ваньо, Михайло Калька.

По \$1.00: Михайло Мариняк, Михайло Войтович, Н.Н.

Листа ч. 324 — \$51.00. Збірщик Богдан Мельник.

По \$5.00: Богдан Мельник, Климентій Бабяк, д-р Андрій Лемішка, д-р Дмитро Кострубак.

По \$3.00 — Володимир Чорнодольський.

По \$2.00: Христина Котик, Теофан Процик, д-р Микола Ласійчук, Петро Цапак, Софія Цапак, Адам Марковський, Ярослав Сушко, Дора Хариш, Валентина Луців, Оля Корж, Микола Яремко, д-р Ярослав Шавяк.

По \$1.00: Іванна Мацюрка, К. Горобійовська, Олекса Дуда, Олелія Гой.

Листа ч. 325 — \$15.00. Збірщик Богдан Мельник.

По \$3.00: Ангела Талан, Михайло Вацлавів.

По \$2.00: Д-р Любомир Бабяк, д-р А. Р., Юрій Качанюк, Софрон Ганкевич.

По \$1.00 — Павло Ясіновський.

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ ЩИРЕ СПАСИБІ!

(Продовження в наступному числі)